

„Jézus alakját a pécsi evangélikus gyülekezet tagja, *Bánki András* jelenítette meg. Ő régebben már több, gyülekezeti szervezésben megvalósult passióban is magára vállalta ezt a szerepet.”

Ifjúsági passió Pécsen ▶ 4. oldal

„A próféták és Jézus gyakorlatától idegennek tartom a szakrálisnak és a profánnak ezt a hamis szembeállítását. Ha valahol, a protestáns egyházakban helye lenne a szókimondó aktualizálásnak.”

Bátorság és teopoézis az imádságban ▶ 5. oldal

„A *Háló* 2. megjelenése után szinte azonnal disputa indult. Ebben a korrekt vita és a konstruktív javaslatok mellett a kötet, a bizottság és általában a tényfeltáró munka kemény bírálatot is kapott, az egyházrombolás vádjától kezdve a személyeskedő támadásig.”

Kutatászemmel ▶ 7. oldal

Megnyílnak a könyvek... ▶ 3. oldal

Passió testközelben ▶ 4. oldal

Koncert – kétségekkel ▶ 6. oldal

Két hazát szeretve egy életen át ▶ 8. oldal

Interjú Sente Béla népművelővel ▶ 9. oldal

A kegyelem forrásánál ▶ 10. oldal

Április 27-én este 6 órakor a budavári evangélikus templomban (Budapest I. ker., Bécsi kapu tér) ökumenikus közösségben adhatunk hálát az egyház Urának az új bibliakiadás megjelenéséért. A liturgiában szolgálnak többek között *Fabiny Tamás* és *Szevik Imre* evangélikus püspökök, ígét hirdet *Bölcskei Gusztáv* református püspök.

KAROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

A Biblia – még mindig – mindenkié

■ DR. PECSUK OTTÓ

Ahogy 2017, a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója felé közeledünk, egyre szorongatóbb a kérdés protestáns egyházaink számára: hogyan tudnánk továbbadni a reformátorok örökségét a ma emberének? Valljuk be, bármilyen drága is nekünk ez az örökség, sokkal nagyobb a távolság a 16. és a 21. század Európája között, mintsem hogy azt egyszerű beszédekkel, ünneplésekkel, szoboravatásokkal – vagyis szokásos ünnepléseinkkel és megemlékezéseinkkel – áthidalhatnánk.

A történészek biztosan vitába szállnának velem (hiszen ők mindig arról szeretnek beszélni, ami nem változik a történelemben), de én úgy látom, hogy a 16. század emberét egészen más ideológiák foglalkoztatják, és más célok fűtötték, mint bennünket. A 16. századi Európa politikája más volt, mint a miénk, az akkor még egységes katolikus egyház is egészen más volt, mint akár a mai katolikus, akár a protestáns egyházak.

Nagyon nehéz a reneszánsz és humanizmus levegőjébe beleszippantunk és megérte(t)nünk, hogy mi forgott kockán a reformációval, immár egy felvilágosodással, két világháborúval, egy holokausztal, jó pár gazdasági világválsággal és egy globális klímaválással a hátunk mögött. Nehéz úgy tennünk, mintha a mi világunk kérdése még mindig a reformáció korának kérdései volnának.

Egy dologban azonban – meggyőződésem szerint – osztozunk a reformátorokkal: a Biblia ma is megoldást kínál az emberi élet minden nagy kérdésére. S ahogy akkor, ma is fel kell vállalnunk *Luther* három nagy hermeneutikai felismerését: *a Szentírás mindenek* (tudományok, filozófiák, világmagyarázatok, emberi tekintélyek, sőt az egyház) *felett áll; önmagát magyarázza* (nem szorul senki tekintély magyarázatára); és *önmagában világos*.

Ezeket a radikálisan új felismeréseket a reformáció későbbi nemzedékei – például *Kálvin* is – némileg szelídítették, de éppen a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója kapcsán érdemesnek látszanak arra, hogy újra komolyan vegyük őket. *Luther* ezekkel a felismerésekkel olyan erőt, isteni *dünamizst* tulajdonított a Bibliának, amelyet napjaink langymeleg és filiszterkeresztyénségében már el sem tudunk képzelni. Csak akkor érzünk meg valamit ebből a teremő erőből, ha Afrika, Ázsia vagy Dél-Amerika egyházi közösségeiben járunk, ahol a Szentlélek ma is valóban szélviharként zúg, és bár halljuk a zúgását, „nem tudjuk, honnan jön, és hová megy” (Jn 3,8).

Luther szó szerint kiszabadította a Szentírást abból a gettóból, amelybe – bizonyára sokszor a legjobb óvó és féltő szándékkal – a középkori egyház

zárta. Ezt a lutheri „szabadításteológiát” kellene megtanulnunk ahhoz, hogy újra érthetővé és ezáltal érdekessé tegyük a Bibliát a kortársaink számára.

A tizenkét magyarországi protestáns és ortodox felekezet bibliamunkáját összefogó Magyar Bibliatársulat ehhez az egyházainkra váró prófétai feladathoz szeretne hozzájárulni az új fordítású Biblia legújabb revideált kiadásának (RÚF 2014) megjelenésével. 1975-ben, amikor ez a Biblia először megjelent, ez az akkori, politikailag és társadalmilag marginalizált protestáns egyházak életképességének egyik nyilvánvaló jele volt. 1990-es revideált változatában mindmáig a leggyakrabban használt és idézett egyházi bibliafordításunk.

2014-es megjelenése pedig többszörösen is ünnep számunkra. Nemcsak azért, mert egy haszonelvű és a lelki értékeket elértéktelenítő társadalomban világos jelét adja ez a befejezett bibliarevizio annak, hogy evangélikusok, reformátusok, baptisták, metodisták, adventisták, pünkösdielők és még sok-sok kisebb egyházi közösség egyesíteni tudja intellektuális és spirituális eréjét egy közös ügy érdekében, de azért is, mert csattanós választ ad sok-sok szkeptikus és egyháztól elfordult honfitársunk kérdésére: mi szüksége van a mai magyar társadalomnak az egyházakra?

A RÚF mozaikszóval jelzett revideált új fordítású Biblia amolyan lutheri módon valóban kiáltással, felhívással és felszólítással (der Ruf) válhat ma, 2014-ben, amikor lázasan keresgéljük azt a kapcsolópontot, amely összeköti minket – nemcsak a reformációval, de a saját „kereső” vagy „nem találó” kortársainkkal is.

A bibliatársulat nem egyszerűen egy új könyvet szeretne egyházaink „kezébe adni” 2014 húsvétján. Egy négyéves meneteléshez szeretne lelki muníciónak biztosítani. Az új bibliarevizio szövegének on-line változatával (www.abibliamindenkie.hu), okostelefonos applikációkkal a *YouVersion* segítségével (www.youversion.com és www.bible.com), okostelefonra naponta beérkező bibliolvasási tervekkel, kisfilmekkel, plakátokkal és programokkal szeretnénk ráirányítani a figyelmet a Bibliára.

Menetelésünk során elsődleges célközönségünk az a fiatal felnőtt korosztály, amely számára – vallási neveléssel vagy a nélkül is – szükségképpen személyes kérdéssé válnak az emberi lét nagy témái: honnan jövünk, és hová tartunk, mi a célja az életünknek. A Biblia *Luther* szerint mindenekfelett választ tud adni ezekre a kérdésekre. Ha kell, önmagát is megmagyarázza, és már önmagában is rávilágít a legfőbb válaszra, Jézus Krisztusra.

A szerző református lelkész, a Magyar Bibliatársulat főtítkára

Vedd fel a keresztet...

Vedd fel a keresztet, és kövess engem – felekezetre és nemzetiségre való tekintet nélkül! Talán ezzel az evangéliumi parafrazissal (Mt 26,24; Mk 8,34; Lk 9,23) lehetne röviden összefoglalni a nagypénteki brassói keresztutat.

Magyar kezdeményezésre második alkalommal fogtak össze idén a város keresztény felekezetei, hogy római és görögkatolikus, ortodox, evangélikus, református és unitárius lelkészek vezetésével „elhordozzák” Jézus keresztjét Brassó belvárosában.

A hívek közössége a Kolostor utcai Szent Péter és Pál-plébániatemplomban gyülekezett, ahonnan – rövid magyar és román nyelvű igeolvasás és ima után – a menet a Keresztelő Szent János római katolikus templom felé vette az útját. Következtek a Kapu utca különböző pontjain kialakított stációk, majd a közös imádkozás a szász evangélikus fekete templomban ért véget.

A stációknál különböző felekezeti és nemzetiségű lelkészek olvasták fel a szenvedéstörténet egy-egy igéjét, és imádkoztak, az úton pedig magyarul, németül és románul hangzott fel a *Miatyánk*.

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR felvétele

Az utolsó előtti stációnál (Kapu utca) Koszta István brassói és Barcsa István bácsfalusi evangélikus lelképásztor

Sárszentlőrinci főhajítás

▶ Megtelt a sárszentlőrinci evangélikus templom a húsvét második napján, április 21-én tartott istentiszteleten. Egy nap híján száz évvel korábban született *Csepregi Béla*, aki harminckét éven keresztül volt a gyülekezet lelkésze. A zsúfolásig telt templom

elsősorban az ő Krisztusra mutató személyének szolt – bár bizonyonnal többen jöttek arra a sárszentlőrincieket büszkeséggel eltöltő hírre is, amely napokon át a Koszuth rádió szinte minden híradásában elhangzott: ezen a napon *Gáncs Péter* elnök-püspök fogja hirdetni az ígét.

▶ Folytatás a 10. oldalon

KISS TAMÁS FELVÉTELE

Oratio œcumenica

Szerető mennyei Atyánk! Add meg nekünk kegyelmesen, hogy ne csak a nagy ünnep idején, de utána, a hétköznapokban is hordozzuk szívünkben szent Fia feltámadásának örömhírét, és olyanokká legyünk, mint az újszülött csecsemők, akik nem tudnak mást tenni, mint a szülői gondoskodásban bízni.

Ezzel a gyermeki bizalommal könyörgünk hozzád az egész teremtett világért. Ahogyan feltámadott Urunk a Békesség Királyaként lépett tanítványai közé, úgy ajándékozz békességet minden embernek a földön. Rombold le a népek közötti válaszfalakat, áldd meg vezetőiket felelősséggel és kellő bölcsességgel, hogy útmutatásod szerint végezzék munkájukat, s így maguk is a békesség követeivé legyenek.

Add, Urunk, hogy életadó Lelked ereje elmémsa a békéltetés hangját, és megújítsa közösségeinket. Irányítsd figyelmünket önmagadra, tedd a földön élő egész egyházadat újjászülött gyermekeid élő közösségévé, mely szavaival és tetteivel fáradhatatlanul és állhatatosan tanúskodik atyai szeretetedről.

Könyörgünk hozzád szereteteinkért és barátainkért, munkatársainkért, szomszédainkért, közeli és távoli rokonainkért. Vedd oltalmadba otthonainkat, erősítsd a családokban az egymást hordozó szeretetet, a megértés és az elfogadás lelkületét. Add, hogy egymás által is észrevegyük a te jelenlétedet.

Ne engedd, Urunk, hogy a reménytelenség és a kétségbeesés elhatároljon rajtunk. Formáld akarated szerint életünket, s add, hogy szent Fia keresztthorodzásából erőt merítsenek azok, akik saját keresztjük súlya alatt roskadoznak; halálból való feltámadása nyújtson reménységet az aggodóknak; jelenléte adjon enyhülést a szenvedőknek, és az örök élet bizonyosságával bátorítsa a haldoklókat.

Szerető mennyei Atyánk! A te végtelen irgalmadban bízva kérünk, hallgass meg gyermekeid könyörgését a mi Urunkért, Jézus Krisztusért. Amen.

SEMPER REFORMANDA

„Nem azok vagytok, akik voltak, hanem új emberek lettetek. Ez nem cselekedetekkel történt – újjászületes kellett hozzá. Új embert mi nem tudunk csinálni, úgy kell annak teremni – születni. Az ács sem tud fát csinálni, hanem maga nő az a földből. Mármost az apostol azt mondja, hogy mivel új teremtmények vagytok, másként kell élnetek is. Ahogy eddig gyűlöletben éltetek, úgy kell most szeretetben járnotok. Mindennek ellenkezőjére kell fordulnia. Hogyan? Úgy, hogy Isten kibocsátja evangéliumát, s jó magot hint az ember szívébe. Ahol az ige gyökeret ver, ott van a Szentlélek, s új embert teremt, aki egészen más gondolatban, szóban és cselekedetben. Így egészen átalakulsz. Keresed azt, amitől eddig menekültél, s menekülsz attól, amit eddig kerestél. Szíved elkezd isteni szeretettől izzani, s minden megváltozik benned. Amily nagyon szeretted eddig a tisztátalanságot, éppoly nagy kedvet kapsz most a tisztasághoz.”

■ Luther Márton:
Jer, örvendjünk, keresztények!
(Szabó József fordítása)

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 1. VASÁRNAP (QUASI MODO GENITI) – EZ 37,1-14

Minden látszat ellenére feltámadás!

A VASÁRNAP IGÉJE

A feltámadás ünnepe utáni első vasárnapnak is igazi üzenete van: ez *fehervasárnap!*

Elsődleges annak a szellemi súlya, amit Jézus Krisztus feltámasztásaként tartunk számon hitünk legfontosabb tételeként. Ennek csodálatos kihatása volt az egyháztörténet során. Krisztus feltámadásának köszönhetően a folyamatosan gyarapodó egyház jelképe lett az elnevezés: fehérvasárnap. A fehér ruhába öltözött jelöltek ilyenkor élhették át először ünnepélyes keretek között a nagy találkozás a keresztiség és az úrvacsora szentségében. Mintegy négy-öt évszázada ezen a vasárnapon történt evangélikus gyülekezeteinkben a konfirmáció.

Itt fel nem sorolandó okok miatt azóta az egyházi élet jelentősen megváltozott, de az nem tudott megváltozni, hogy a feltámadás ünneplését folytatni kell – egyrészt hat vasárnapon keresztül, másrészt az egyházi esztendő összes vasárnapján.

Ennek az első vasárnapnak jelentőségét János evangélista érdekes módon emeli ki. Azt írja a kételkedő Tamással kapcsolatban, hogy „nyolc nap múlva ismét” (20,26) együtt voltak a tanítványok. Jézus ekkor megmutatta sebeit őszinte szívű tanítványának, Tamásnak, aki erre elmondta a szívből fakadó híres hitvallását: „*En Uram és én Istenem!*” Emellett megszívlelendő még Péter apostol vasárnapot meghatározó szent igéje, hogy „*mint újszülött csecsemők*” („*quasi modo geniti*” – 1Pt 2,2) fogad-

juk a feltámadás hatalmas hírét, az az gyermeki készséggel.

Igehirdetési alapigénk ezen a vasárnapon ószövetségi, *Ezékiel próféta könyvéből* való, az egyik legkülönlegesebb bibliai fejezetből. Megrendítő látomás, amelyet nevezhetünk az újjáteremtés látomásának is, s amelynek segítségével a szent ige érzékelteti számunkra Isten felfoghatatlan, de valós mindenhatóságát. Szabad is, kötelesség is tudatosítanunk, hogy rossz szagú füstként illanjon el az összes emberi, mégis nyomorult kétkedésünk a feltámadás csodájában. Isten mindenhatóságának felismerése eloszlathatja a földhöz- és érzékszervehez ragadt összes kétkedésünket.

Oly gyakran fordul elő, hogy magukat a legjobb hívőnek tartó testvéreink is furcsa kétkedéssel kezelik a feltámadás lehetőségét. Templomos, imádkozó, bibliaórási hittestvér sóhajtotta a temetési szertartás után kondoleáló lelkipásztorának, hogy „vége mindennek”, pedig éppen pár perccel korábban hangzott a feltámadás evangéliuma és az *Apostoli hitvallás* ama része is, hogy „hiszem a test feltámadását”.

Nem lényegtelen a textus kortörténeti háttere, de itt és most elég annyi, hogy Ezékiel a babiloni fogságban senyvedő népével együtt élő próféta, aki hirdeti Istené ítéletét is, de a megújulás reménységét is (Kr. e. 6. század). Az ítéletet azért, hogy a nép felismerje bűneit, hogy majd ezután elhangzhatson a reménység ígérete. Isten választott népének szól a nagy üzenet: lesz újrakezdetés, lesz feltámadás, újjáteremtés. Azért lesz, mert mindenható az Isten! Nem erkölcsi tisztulás, nem lelki fejlődés, nem valami szent evolúció eredmé-

nyeként lesz, hanem mert az Isten így akarja. Az újjáteremtő Isten így akarja; és akarhatja, mert ehhez csak neki van hatalma. Hatalma és akarat! Akarata pedig a szeretetéből fakad!

Érdekes figyelmesen elolvasni az igeszakaszt annak ellenére, hogy a textus ószövetségi helyi értéke a választott népre, Izráelre vonatkozik (a fogságból „*beviszlek benneteket Izráel földjére*” – 12. v.), de nekünk *újszövetségi látásra* van szükségünk (*Luther* tanítása szerint is).

A legelső nagyapjaink és utána még két napig legalább olyan viaszgatalan volt a látvány a tanítványok számára, mint Ezékiel számára a száraz csontokkal borított völgy (1. v.). Szembesülnie kellett a kérdéssel: „*Életre kelnek-e még ezek a csontok?*”

Jézus halott, tekintélyes *idegenek* szeretetéből fakadó gyásszal levették a keresztről, sírba tették a tehetetlen tetet. Vajon ha Péternek és tanítványtársainak felteszi valaki a kérdést azon a napon, hogy lesz-e folytatás Jézussal, mit választott volna? A Jézust háromszor megtagadó Péter? Vagy a többiek (egy kivétellel), akik messze futottak a kereszttől? Mert Ezékiel legalább egy hitvallást mond: „*Ó, Uram, Uram, te tudod!*”

Isten megmutatja Ezékielnek (és persze nekünk is) újjáteremtő hatalmát. Isten parancsa, hogy a katasztrófálsan reménytelen látvány ellenére is hirdesse a feltámadást, az életet, és Ezékiel engedelmessékedik. „*Amint prófétálni kezdtem*”, megindult a gyönyörű folyamat, az újjáteremtés isteni folyamata, rendeződtek a csontok, az inak, a hús, a bőr, „*de lélek még nem volt bennük*” (8. v.).

Innen kezdve szembesülünk Isten

kizárólagos hatalmával, az élet teremtésének hatalmával. Lélek, élet – a nagy titok, a megfejthetetlen, de szívünk utolsó dobbanásáig megtapasztalható élet. Oly sok mindenre képes lett az ember géntechnológiai „vegyonyhájában” (*Madách* után szabadon), de élet teremtésére nem. Már az is nagy kitüntetés, hogy Isten akaratából továbbadhatjuk az életet, de teremteni, újjáteremteni csak ő képes, a Mindenható.

A textus vége felé konkrétan szó van a temetőkről is: „*én felnyitóm sírjaitokat*” (13. v.). Igazuk lehet a Szentírás tudósainak, hogy maga a fejezet nem a halottak általános feltámadását hirdeti, hanem a választott nép újjászülött megújulását, de a feltámadás ünnepe után mi ezt konvertáljuk evangéliumi módon, ahogy Jézus mondta: „*...én élek, és ti is élni fogtok*” (Jn 14,19)

Mindez kizárólag azért lehetséges, mert Isten, aki Jézus Krisztus által a mi mennyei Atyánk, a mindenható és tiszta szeretet, aki azt akarja, hogy gyermekei újjászülött Fia által részéssüljenek az örök életben. Ezért még a Lelkét is kitétte értünk! Ez a hit oszthatja el az összes kétségünket, hitetlenségünket.

Aki létrehozta a mindenséget, megteremtette a titokzatos életet, szeretetből fakadó könnyedséggel új életet adhat nekünk Szentlelkével. A temető csak látszat! Az igazi valóság: Jézus él, Isten feltámasztotta, és Krisztus nekünk is helyet készített a mennyei Atya házában.

■ RIBÁR JÁNOS

Imádkozzunk! Feltámadott Urunk! Adj nekünk igazi látást Lelkoddal! Amen.

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

E sorok írója – bár már lassan fél évszázada konfirmált – újra meg újra szívesen imádkozza magában ezt a könyörgést. Mert úgy hiszem, felülről való megerősítésre mindig szükségünk van. Ha pedig ez az imádság könyv nélkül megtanult szöveggé fiatalkorban belénk ivódik, akkor a „kívülről” tudott imádságokhoz hasonlóan végigkísérheti egész életünket.

Amikor ez az imádság elhangzik a gyermekek (Isten fiatal és idős gyermekeinek) hangján, akkor a gyülekezet bátran folytathatja az ősi Szentlélek-hívó imádsággal:

„*Jövel, teremtő Szentlélek, mert gyenge a mi erőnk, és gyarló a mi szívünk! Magunktól nem tudunk Krisztusban hinni, sem nála megmaradni. De benned reménykedünk: te minket is újjáteremthetsz! Szánj meg minket és ezeket a testvéreinket, akik most szép vallást tettek sok tanúbizonyság előtt! Világosítsd meg őket, hogy Krisztushoz térjenek! Győzd meg őket, hogy Krisztusban higgyenek! Bátorítsd őket, hogy Krisztust kövessék! Erősítsd őket, hogy Krisztushoz ragaszkodjanak! Szenteld meg őket és minket, mindnyájunkat! Jövel, Szentlélek, szállj le ránk! Amen.*”

■ HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Vallástétel helyett imádság

Imádkozzunk konfirmandusainkkal, konfirmandusainkért!

„Mint ma született csecsemők, az igének tiszta tejét kívánjátok” – hangzik a mai vasárnap névadó zoltárának antifónája *Péter apostol leveléből*. Fehérvasárnap hajdanán azt jelezte: a húsvéthajnalban megkeresztelt emberek nyolc napon át, eddig a napig hordták a fehér ruhát, az üdvösség szimbólumát. Azt az albat, amely a kegyelem és a megtisztult új kezdet jele. A gyermekkeresztiséget gyakorló későbbi egyházban átalakultak, átértékelődtek ezek a jelképek.

Az evangélikus egyházban hagyományra vált, hogy ezen a vasárnapon fehér ruhás lányok és ünneplőbe öltözött fiúk állnak az oltár elé. Sok gyülekezetünkben ma is ez a konfirmáció ünnepi napja. A konfirmáció alkalmával a gyülekezet könyörög a Szentlélekért, azért, hogy a Lélek éberszen hitet a fiatalokban, s így váljanak a gyülekezet, az egyház tudatos, aktív tagjaivá.

Nem véletlen hát, és nem is erőltetett összekapcsolás, hogy az imádsággal foglalkozó *Régi-új liturgikus sarok* a konfirmáció idején is az imádság szerepével, lehetőségével és feladatával foglalkozik.

Amikor – lassan tíz éve – az *Evangélikus istentisztelet – Liturgikus könyv* kézírata megszületett, sokak számára nyilvánvalóvá lett a liturgiai és agenda-szerkesztő bizottság teológiai alapállá-

sa a konfirmációi esküvel vagy más néven fogadalomtétellel kapcsolatban. A korábbi szöveget hasonló kifejezéseket és tartalmat hordozó új megfogalmazás váltotta fel. A konfirmációi „vallástétel” helyére a konfirmandusok könyörgő imádsága került.

Volt ennek teológiai, pedagógiai és egyházi indoklása egyaránt. Összefüggött azzal az egész világ evangélikusságában tárgyalt témával, hogy mi is a helye, feladata, célja a konfirmációnak a fiatal életében, és mi az egyház életében. Pedagógiai megközelítés is előkerült a vitában: abban az életkorban, amikor a fiatal döntő változáson megy át, vajon képes-e arra, hogy tudatosan döntsön a hit dolgában? Nem volt elhanyagolható az a teológiai megközelítés sem, hogy a Szentlélek munkáját nem írja és nem írhatja felül az emberi döntés. Vita folyt arról is, hogy vajon – akár egy ilyen vallástétel után is – válhat-e egy tizenkét éves fiatal a gyülekezet „felöltött” tagjává, hiszen a konfirmáció nem lehet valamiféle felnőtté avatási, „beavatási szertartás”.

Ebben a még – minden valószínűség szerint – sokáig tartó vitában, tépelődésben és együtt gondolkodásban kínált alternatívát a *Liturgikus könyv*, amikor imádsággal váltotta ki a „konfirmációi eskütételnek” meg „fogadalomnak” is nevezett vallástételt.

Példaadó műemlékgondozásért kapott díjat a Deák Téri Evangelikus Gimnázium

► Az ICOMOS (Műemlékek és Történelmi Együttesek Nemzetközi Tanácsa) Magyar Nemzeti Bizottsága a műemlékvédelmi világnap alkalmából 2014-ben is átadta a Példaadó Műemlékgondozásért díjat. A műemlékvédelmi szervezet elismerésében idén a Deák Téri Evangelikus Gimnázium is részesült. A díjat az iskola igazgatója, **Gadóné Kézdy Edit**, illetve – a fenntartó nevében – **Gáncs Péter**, a Magyarországi Evangelikus Egyház elnök-püspöke vette át a szervezet ünnepi ülésén a Budapesti Corvinus Egyetem dísztermében. A másik díjazott a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) Építészettörténelmi és Műemléki Tanszéke volt.

A bizottság másodszor osztotta ki a Példaadó Műemlékgondozásért díjat. A Deák Téri Evangelikus Gimnázium mellett ebben az elismerésben részesült a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építészettörténelmi és Műemléki Tanszéke is (vezetője az evangelikus **Kráhling János** egyetemi docens) felsőfokú

műemlékvédelmi oktatási, kutatási tevékenységéért, különös tekintettel a posztgraduális műemlékvédelmi szakmérnök-képzésre, amely jelentős mértékben hozzájárult a magyar műemlékvédelem egységes szemléletű szakembergárdájának kialakulásához.

Az ICOMOS az UNESCO-nak (az ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének) a műemlékvédelmi világszervezete, a párizsi székhelyű Világörökség-bizottság állandó műemlékvédelmi szakértő intézménye. Az 1965-ben létrehozott civil szakmai szervezet meghatározó a világ műemlékvédelmében. Az itt kidolgozott irányelveket a legtöbb ország átvette saját műemlékvédelmi gyakorlatába.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága a nemzetközi szervezet egyik legnagyobb és legbefolyásosabb tagszervezete. A magyar műemlékvédelem meghatározó szakemberei – építészek, régészek, művészettörténészek, kertépítészek, restaurátorok, történészek, vegyészek, geológusok, statikusok és a műemlékvédelemhez kapcsolódó minden más szakág képviselői – vesznek részt munkájában.

■ *Szöveg és fotó: KISS TAMÁS (Forrás: MTI, ICOMOS)*

Kecskeméten is bemutatták az izlandi Passió-énekeket

► Amint lapunkban is többször írtunk róla, tavaly év végén az **Ordass Lajos Alapítvány kiadásában megjelent Hallgrímur Pétursson Passió-énekek című kötete. Kecskeméti bemutatóját április 16-án, szerdán délután tartották a Református Újkollégium Tóth Endre termében. Az eredeti könyv Izlandon íródott 1666-ban. Az első magyar változat 1970-ben szintén ott jelent meg Ordass Lajos üldözött evangelikus püspök fordításában. A most bemutatott magyarországi kiadást Probstner János grafikai illusztrálják.**

Hallgrímur Pétursson (1614–1674) evangelikus lelkész és a legnagyobb izlandi költő volt. *Passió-énekek* című kötetének magyar fordítója, Ordass Lajos egyebek mellett a következőket írta: „A nép ebben a költészetben nemcsak az »Izland sziklás talaján termett legszebb rózsákat« látta, hanem nemzedékről nemzedékre erőt, vigaszt, nyhületet merített az élet sokféle küzdelmes bajában és ínségében.”

A bemutatón részt vett **Utassy Ferenc**, Izland magyarországi tiszteletbeli főkonzulja, az eredeti könyv keletkezéséről, magyar fordításáról és az új kiadás megjelenésének fontosságáról is beszélt.

„Hallgrímur négy századik születésnapján évfordulója zajlik most, de volt egy evangelikus magyar püspök is, Ordass Lajos, ő volt az evangelikus *Mindszenty*. Vette a fáradságot annak idején, hogy szobafogságban és börtönben megtanuljon izlandiul, és lefordítsa ezt a művet, amely az egész skandináv hitéleti irodalomnak az egyik leghíresebb gyöngyszeme. Magyarul először Izlandon jelentették meg negyven évvel ezelőtt, és ma van egy olyan társaság Magyarországon, amely fontosnak tartotta, hogy itthon is, hazai kiadásban megjelenhessen” – nyilatkozta a tiszteletbeli főkonzul, és hozzátette: a kötet megjelenése a két nép kapcsolatának erősítése szempontjából is fontos. Kijelentette, nemzetek között ennél szebb, veretesebb hidat nem is lehetne építeni.

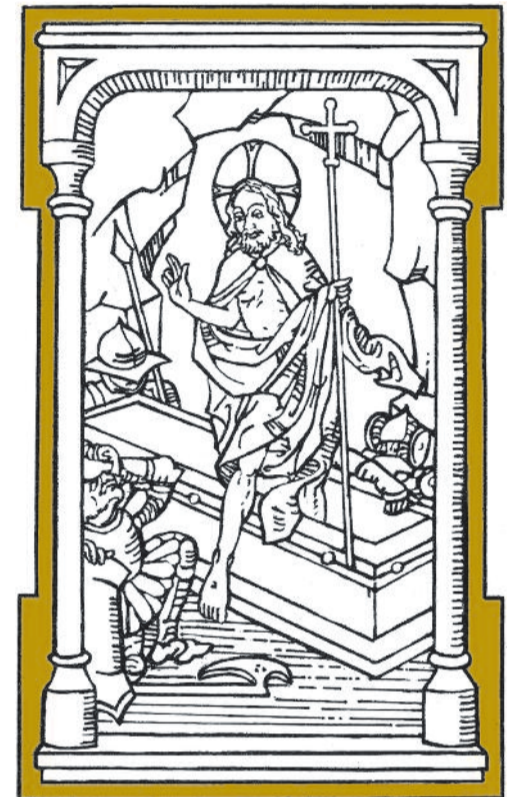
„Mindent örülünk, ha magyar nyelven megjelenik izlandi irodalom, és fordítva is, tehát ha valaki magyar irodalmat ad ki izlandiul. Ezeknek az egymás megismerésében, Európán belül egy nagy család kiteljesedésében az egymásról való információk begyűjtésével óriási jelentőségük van” – fogalmazott Utassy Ferenc.

Az új kiadás művészi erejét fokozzák az illusztrációk. Probstner János grafikusművész, a kecskeméti Nemzetközi Kerámiastúdió alapítója hosszú évekig Izlandon dolgozott ven-

dégtanárként. Izlandi feleségének is köszönhetően az izlandi néplélek, az izlandi irodalom és művészetet avatott ismerője. A most bemutatott kötet illusztrálására Utassy Ferenc ajánlása alapján kérték fel, saját bevallása szerint életének éppen egy lelkileg nehéz, keserű időszakában.

„A könyvtáramban levettem a Biblia Pauperumot, a magyarországi középkori bibliailusztrációkat, és egyszer csak megszólalt a lelkemben valami. Két nap múlva elküldtem egy vázlatrajzot erről, és jött vissza a válasz, hogy az enyém a munka. Több hónapot dolgoztam rajta, és egyszerűen kimentett, kirántott ennek a keserűségnek a gödréből” – mesélte Probstner János.

A keramikus- és grafikusművész kijelentette: az a fajta megbecsülés, amellyel az izlandiak saját kultúrájukat ápolják, benne is új hitet ébresztett. Hangsúlyozta, hogy mindenkinek ajánlja a kötetet. A *Passió-énekek*let ugyanis fi-

A KÖNYV EGYIK ILLUSZTRÁCIÓJA – PROBSTNER JÁNOS MUNKÁJA

nom mélység, gazdag képzeleti erő jellemzi. A versek nagy segítséget jelenthetnek az egyéni imaéletben, de közösségi alkalmakon is.

► *Forrás: kecskemetitv.hu*

Hallgrímur Pétursson kötetét az EvÉlet március 23-i számában mutattuk be, és ugyane lapszámban hosszabb interjú is olvasható Utassy Ferencsel, Izland magyarországi tiszteletbeli főkonzuljával.

Megnyílnak a könyvek...

Néhány éve felszámolt könyvtárból kaptam néhány könyvet. Az egyik több mint százéves volt, de még soha senki nem nyitotta ki. Nekem jutott az a megtisztelő feladat, hogy felvágassam. Talán nem mindenki tudja, hogy akkoriban készültek olyan könyvek, amelyeknek a nyomdai íveit vágtatlanul fűzték össze. Az ilyen könyvek némi feladatot is adtak az első olvasónak, merthogy felvágás nélkül nem voltak olvashatók.

Ilyen elfeledett sorsra nem csak felvágatlan könyvek juthatnak. Hány szépen felvágott könyv pihenhet könyvtárakban, könyvespolcon, szekrényekben, dobozokban, fiókokban, padlásokon és ki tudja, milyen helyeken, amelyeket soha nem nyitott ki senki! Pedig fontos üzenetek, értékes információk lehetnek bennük. Akár olyanok is, amelyek komolyan érthetnek az életünk és a sorsunkat.

A Bibliában is olvasunk elfelejtett, nem ismert, nem olvasott könyv előkerüléséről. Ilyen volt a Jósias király idejében a jeruzsálemi templom renoválásakor előkerült tekercs, amely elindított egy komoly reformot, a vallási élet megújulását (2Kir 22,8-tól). *A Jelenések könyvében*, a 20. fejezet-

ben könyvek megnyitására olvashatunk. Megnyílnak az élet könyve. Valamiféle égi adminisztráció képe bontakozik ki, ahol a kinyílt könyvbe való bejegyzettség az életet jelenti, a könyvből való kimaradottság pedig a halált.

A húsvét utáni vasárnap sok gyülekezetünkben a konfirmáció hagyományos ünnepi alkalma. A konfirmandusok számot adnak ismereteikről, majd megvallják hitüket. A gyülekezet imádkozik értük, végül ünnepélyes befogadás is történik. Hazai gyakorlatunk szerint a konfirmandusok ekkor részesülhetnek először az úrvacsora áldásában, és bizonyos egyházi jogi korlátok mellett a gyülekezet felnőtt tagjai közé is felvételnek. Ilyenkor immár a második egyházi anyakönyvbe, a kereszteleési után a konfirmációiba is bejegyezhetnek.

Azt nem tudjuk, hogy a földi és az égi adminisztráció milyen viszonyban van egymással. Természetesen azt szeretnénk, hogy gyülekezeteink és egyházunk tagjai az égi adminisztrációba is bekerüljenek, az élet könyvébe is be legyenek jegyezve. Az nem kérdés, hogy az égi adminisztráció az igazán fontos, de a földi adminisztráció sem jelentéktelen, mert

ez is Isten ígéreteinek és cselekvésének nyomait igyekszik rögzíteni.

Az öreg egyházi iratok, anyakönyvek földi kereteink között felbecsülhetetlen értéket képviselnek. Nemcsak azért, mert az állami anyakönyvezés 1895-ös megindulása előtti időből csak az egyházi anyakönyvekben kutathatók fel a születésekre, házasságkötésekre és temetésekre vonatkozó adatok, hanem azért is, mert ezek a bejegyzések a településeinken, gyülekezeteinkben előttünk jártakról adnak képet, de egyben Isten előttünk járásáról is. Az anyakönyvek Isten munkájának és szeretetének nyomait is rögzítik.

A tőlünk térben és tanításban is elég messze álló mormonok már nagyon régen rádöbbsentek az anyakönyvekben rögzített feljegyzések fontosságára. Szerzte a világon, így Magyarországon is az elérhető összes felekezet anyakönyveit igyekeztek mikrofilmre fényképezni. Feltételezem, hogy nem kis anyagi áldozatot kellett hozniuk azért, hogy a hetvenes években a még vasfüggöny mögött lévő, ellenséges politikai tömbhöz tartozó Magyarország nagy és kis egyházainak anyakönyveit össze-

gyűjtsék nekik, és anyakönyvek tízezeit két példányban (az egyik az övék lett, a másik a Magyar Országos Levéltáré) végigfotózhassák.

Azóta Amerikában ezeknek az anyagát elkezdtek feldolgozni. Sok adat az interneten el is érhető. A mormonok központjában, Salt Lake Cityben a világ legnagyobb családkutató centruma működik. Érdemes megjegyezni, hogy az annak idején általuk még lefényképezett anyakönyvek egyike-másika (közöttük sajnos több evangelikus anyakönyv is!) azóta eltűnt, illetve megsemmisült. Volt, amelyet elloptak, vagy éppen tűz martaléka lett... Ezeknek a megsemmisült anyakönyveknek az adatai már csak a mikrofilmen keresztül érhetőek el.

Egyházunk Gyűjteményi Tanácsa nagy projektet indított az evangelikus anyakönyvek digitalizálására. Komoly pályázati forrás segítségével sikerült egy nagyméretű és teljesítményű szkennert beszerezni, és már meg is kezdődött a munka, az a fáradságos munka, amely részben az értékközvetítést, de egyben értékeink elérhetőségének javítását, közkinccsé tételét is szolgálhatja.

Sokak előtt kinyílnak eddig nem látott és nem is gondolt köny-

ÉGTÁJOLÓ

vek, iratok és információk. Persze hogy az információs társadalom, a kinyíló könyvek miként hatnak ránk, mit látunk és mit értünk meg belőlük, mit adhatnak nekünk, miben gazdagíthatnak bennünket, az rajtunk is áll. Nagy kérdés mindig, hogy miként tudunk élni velük.

Adjon az Isten bölcsességet, hogy a tőle kapott lehetőségekkel élni tudjunk, hogy a kinyíló könyvek áldássá és életté lehessenek számunkra!

Szemerei János püspök Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Elhallgat a harangszó... A templomban csendben várakozva asszonyok, férfiak, idősek és fiatalok vegyesen.

Hangos nyikorgással kivágódik az ajtó, a riadt édesanya, Mária lép be. „Tessék mondani, nem látták a fiamat? – fordul az egyik fejkendős

SRAMÓ ANDRÁS FELVÉTELE (BAJAI)

asszonyhoz. – Jézusnak hívják, most múlt tizenkét éves. Már napok óta nem láttuk. Hol lehet? – Rémült tekintetét egy presbiterre szegezi.

Azután érkeznek a többiek is. A bűnös nő, aki könnyeivel öntözi és drága illatszerrel ken meg Jézus lábait. Hol a frissen elhívott tanítványok, hol meg provokáló farizeusok jönnek-mennek az öreg falak között. És itt van maga az Úr is, Jézus, hófehérben...

A jól ismert történet betölti a teret. Amit az ember korábban oly gyakran megpróbált elképzelni, lám, most egy csapásra megelevenedett. És eltűntek a falak, a villanyfény, a mai környezet. Szinte észre sem vesszük, de ott vagyunk már mindannyian Palesztina dombjai-hegyei között. Együtt lépdelünk a pálmák s az évszázados olajfák között Jézussal, sarus lábunk az út porától szürke. És isszuk magunkba az ígét, részesei lettünk a szenvedésnek.

Nem szólalunk meg, mert a mi szerepünk ebben a történetben most a hallgatás, az elmélyülés.

Az oltártér Gecsemáné-kertté lett, ott gyötrődik Jézus a földre borulva.

Megrendülten hallgatjuk Júdás monológját, s bennünk is fáj az ő tragé-

Passió testközelben

diája. Péterrel együtt horgasztjuk le a fejünket a szegyéntől a háromszori tagadás után. A szemünkben könnycseppek csillognak, egyre kevésbé tudjuk eltitkolni megrendültségünket.

Kegyetlenül élesen csattognak a kalapácsütések, és már ott áll a kereszt közepén, rajta függ a Megfeszített. Fején töviskorona, úgy, ahogyan mindig is elképzeltük. S azok az utolsó szavak... Kimarkolják szívünkben maradó büszkeségünket is.

Elvonszolják a holtat, s újra itt van Mária.

„Hol van a fiam, emberek?” – kérdi, és ez már a gyászában összeroskadt édesanya.

S mi csak nézünk magunk elé, és valahol mélyen valami nagyon fáj. Szégyelljük magunkat, mert tudjuk: ennek így kellett történnie – miattunk.

Azt szeretnénk mondani, hogy itt van, a szívünkbe zártuk őt, de a szánk kiszáradt, nyelvünk a szájpaddlásunkhoz tapadt.

És Mária újra éneklő a *Magnificat*-ot: „Magasztalja lelkem az Urat, és az én lelkem ujjong Isten, az én Megtartóm előtt... (...) Hatalmas dolgot cselekedett karjával, szétszórta a szívük

szándékában felfuvalkodottakat. Hatalmasokat döntött le trónjukról, és megalázottakat emelt fel. Ehezöket látott el javakkal, és bővelkedőket küldött el üres kézzel.” (Lk 1,46–47.51–53)

KUTI ZOLTÁN FELVÉTELE (KISKÖRÖS)

***

Az Evangelikus Hittudományi Egyetem hallgatói a nagyhéten ezúttal a Bács-Kiskun Egyházmegye gyülekezeteit járták végig passió-előadással.

Hat nap alatt összesen tizenhétzer szólalt meg az evangélium ebben a formában. Három ízben iskolásoknak. Kiskörösről rajzottak ki naponta a szélrózsa minden irányába, több mint nyolcszáz kilométert autóztak az egyházmegye útjain. A sok kemény munka mellett szolgálatukban személyes hitük is kitapinthatóvá lett.

Közösségi bizonyásgtételt kaptunk arról, kicsoda is Jézus. Mert Mária kérdésére csak egyetlen jó válasz adható: itt van, a szívünkben. Jézus a miénk!

■ LUPTÁK GYÖRGY

»Ő EGYETLEN ÁLDOZATOT MUTATOTT BE A BŰNÖKÉRT«

Mevisz-Bárka-passió a Deák téren

A Magyarországi Evangelikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz) Bárka szakcsoportja idei passiókörútjának utolsó állomása a budapesti Deák téri evangelikus templom volt. Ez évben Bonyhádon, Szekszárdon, Váralján, Pécsen és Dombóváron adták elő a mozgássérült és „ép” fiatalok Jézus Krisztus szenvedéstörténetét.

Mint ismeretes, a Mevisz-Bárka-el-

ső passiókörútját a 2003-ban elhunyt *Andorka Eszter* kezdeményezésére hozták létre, és azóta is évről évre rengeteg ember kitartó, áldozatos, fáradságos munkájának köszönhetően a Mevisz egyik legfontosabb és legtöbbet emlegetett rendezvényévé vált.

A jól ismert történet a szokatlan szereplőgárdának, díszleteknek, kel-

lékeknek, dramaturgiai megoldásoknak köszönhetően maradandó és tartalmas élményt jelentett most is minden néző számára. Az előadás után a Deák téri templomban *Gerőfiné Brebovszky Éva* lelkész hirdette Isten ígését Zsid 10,11–18 alapján, majd a gyülekezet úrvacsorát vett.

■ Szöveg és fotó:

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

► A keresztyén egyházak gyakorlatában számos formája alakult ki Krisztus szenvedéstörténete megjelenítésének. A Pécsen virágvásárnap délután bemutatott ifjúsági passió egyszerre passiójáték és keresztútjárás, mivel – a világon egyedülálló módon – nem egyetlen színtéren zajlik az előadás, hanem több helyszínen a közönség bevonásával elevenítik meg Jézus szenvedéstörténetének jól ismert eseményeit.

A Komáromi Csaba rendezte előadást – egy régebbi hagyomány felelevenítésével – 2012-ben mutatták be először; majd tavaly, a katolikus ifjúsági világtalálkozó apropóján szervezett *HungaRiön* megismételték. Az átélt élmények folytatást kívántak, és a Pécsi Egyházmegye szervezésében újra megvalósult a bemutatás.

A megjelent több mint ezer érdeklődőt a rendező, *Nagy Norbert* ifjúsági referens és *Udvardy György* pécsi püspök köszöntötte, aki maga is részt vett a passiójátékban cirinei Simonként.

Jézus szenvedéstörténetét a gyönyörűen felújított Tettye park területén adták elő, amely kiváló háttérrel szolgált az eseményeknek. Az első jelenetben még csak a sétány mellett felállított egyszerű színpadon vitatkozott Jézus a farizeusokkal, míg az utolsó vacsora már a park egyik dombja tövében zajlott. Árnyas fái és szikláik adhatták a hely-

színét a Gecsemáné-kertbeli eseményeknek. A római katonák innen Jézust a tettyei palotaromok közé kísérték, itt elevenedtek meg a nagytanács, Pilátus és Heró-

Ifjúsági passió Pécsen

Idén először élő zene és ének kísérte az előadást, még közvetlenebbé téve a részvételt. Ki kell emelnünk a technikusok emberfe-

meg minden ember, a teremtett világ számára, és ez a kérdés nem maradhat válasz nélkül. A passió nyilvános bemutatása új lehetőség az evan-

gelizációra, és felelősségünk van abban, hogy a szenvedéstörténet üzenete hitelesen fogalmazódjon meg.”

A résztvevőkkel való beszélgetés alapján az a remény ébredt bennem, hogy ezt az előadást nem utoljára láttuk...

■ SRAMÓ ANDRÁS

A SZERZŐ FELVÉTELE

des előtt történtek. A három keresztet pedig a Tettye egyik szikláján állították fel, igen látványosan.

A játékban több mint százötven fiatal vett részt szereplőként vagy segítőként. Utóbbiak feladata volt a közönség irányítása. Ezt látványos elemekkel és kiválóan oldották meg. A tanítványok valóban tizenketten voltak, a huszonekét fő római sereg – kiegészítve egy lovassal – igen hatásosan lépett fel.

letti munkáját, akik – a történettel és a közönséggel versenyezve – szállították helyszínről helyszínre a hangtechnikát.

Akár szereplőként, akár ezt a programot választó közönségként vagy véletlenül odavetődve került kapcsolatba valaki a passió-előadással, biztosan nyomot hagytak benne a látottak-hallottak, és éppen ez volt a cél. Ahogyan Udvardy György mondta: „Jézus szenvedéstörténete kérdéseket fogalmaz

Jézus alakját a pécsi evangelikus gyülekezet tagja, *Bánki András* jelenítette meg. Ő régebben már több, gyülekezeti szervezésben megvalósult passióban is magára vállalta ezt a szerepet. Arról kérdeztem, mit jelent számára a részvétel ebben a nagyszabású eseményben.

– Nagy megtiszteltetésnek, elhívásnak éreztem a mostani felkérést, de azonnal befészkelte magát a szívembe a kétely, és teherként nehezedett rám. Arra gondoltam, Isten különös humorérzékét tanúsítja, hogy céljaihoz a bibliai történetekben is mindig erőtlenség, alkalmatlan embereket használt fel...

Jézus szerepe merőben különbözik a passiójáték többi szereplőjétől, akikkel viszonylag könnyű azonosulni. Életünk hétköznapi szituációiban sűrűn vagyunk lelkes, de könnyen megijedő tanítványok, tévelygő farizeusok, pozíciókat féltő Pilátusok, a közhangulattal sodródó emberek vagy éppen erősnek látszó, de adott pillanatban magunkat mentő Péterek. Jézus azonban mégiscsak Isten és ember egyszerre, akinek a helyébe nyilvánvalóan nem tudjuk magunkat beleélni.

Számomra Isten szeretetének a legnagyobb kifejeződése, hogy egyetlen Fia emberré lett értünk, és ő teljes egészében felvállalta ezt az „emberséget”. Ez talán éppen a passiótörténetben csúcspontja, amelynek során Jézusnak a testi kínok mellett a magára maradt, az Istentől-embertől való elhagyatottságot, megaláztatást, szeretetlenséget is mindenféle földöntúli erő nélkül kellett elszenvednie. Én a játékomban erre koncentrálok.

A mostani Jézus-szerep annyiban is különbözik a korábbiaktól, hogy míg azokban Krisztus testi szenvedése csak jelképesen jelenítődött meg, itt a koncepció részeként a bibliai szöveghez hű képi bemutatásra törekszünk, korbácsolással, keresztre feszítéssel. Mindez eszköze a nézők minél mélyebb bevonásának, szívük megérintésének.

Bátorság és teopoézis az imádságban

■ DR. FABINY TAMÁS

Sok örömet jelent a püspöki szolgálatban a gyülekezetek látogatása. A vendégszolgálatok során azt szoktam kérni, hogy az egyetemes könyörgő imádságot, az úgynevezett *oratio oecumenicát* a helyi lelkész mondja. Ő tudja ugyanis, éppen milyen aktualitások adódnak a gyülekezetében. Őszintén meg kell mondanom, ritkán érzem úgy, hogy a házigazda lelkész tudatosan átgondolja ezt az imát. Mintha csak felcsapná valahol az *Agendát*, és mechanikusan olvasná a szövegét. Még azzal sem tördök, hogy a régi szertartáskönyv imádságai sokszor bizony közhelyesek, és/vagy a lapos diakóniai teológiát visszhangozzák.

Mintha félnénk attól, hogy imádságainkban a mai világ valós kérdéseit érintsük. Az ideai imahét egyik alkalmán azt is átéltem, hogy egy – nem evangélikus – lelkész bizonyos imarészeket egyenesen kihagyott az előre kiadott, a világ egyházai által elfogadott istentiszteleti menetből. Ilyen kérések maradtak ki: „Imádkozunk azokért, akik a nők és a férfiak egyenlő méltóságáért és jogaiért küzdenek. Hadd tiszteljük minden nőben és férfiban Isten képmását. Különösen is gondolunk most a munkához, különböző javakhoz és a szolgáltatásokhoz jutás egyenlő esélyeire.” „Imádkozunk azokért, akik HIV/AIDS-cel, maláriával vagy egyéb betegségekkel küzdenek.” „Amint a fair trade termékeket támogatjuk, és elengedjük a legszegényebb országok adósságait, ugyanúgy add, hogy törekedjünk az igazságosságra.” Mintha az adott lelképásztor a szent alkalomhoz méltatlannak tartotta volna ezeket a hétköznapi számító élethelyzeteket.

Megmondom őszintén, a proféták és Jézus gyakorlatát idegennek tartom a szakrálisnak és a profánnak ezt a hamis szembállítását. Ha valahol, a protestáns egyházakban helye lenne a szókimondó aktualizálásnak.

Idén nagypénteken a római katolikus egyház adott példát a bátor és életszerű imádkozásra. A televízióban láthattam a római Colosseumból közvetített keresztutat. Már az is meglepett, hogy a stációk többségére nem bíborosok vagy püspökök vitték a keresztet, hanem hajléktalanok, menekültek, bevándorlók, egykori drogfüggők, elítéltek és betegek. Az ami pedig igazán szíven ütött, az a stációhoz írt elmélkedések tartalma volt.

A szociális elkötelezettségéről eddig is ismert *Giancarlo Maria Bregantini* érseknek sikerült ötvöznie a mély biblikus spiritualitást korunk olyan égető kérdéseivel, mint a gazdasági válság, a börtönök és a kábítószerteljes világa, a betegek szenvedése.

Mindezekről költői ihletettséggel szövegezte az Istenről való beszédet jelentő, úgy ezt a költői megfogalmazást *teopoézisnek* lehet nevezni.

A „Jézus felveszi a keresztet” elnevezésű 2. stáció „A válság súlyos keresztfája” aktualizáló címet kapta, és az elmélkedésben munkanélküliségről és elbocsátásokról hallottunk, továbbá a pénzről, amely a szolgálat helyett csak igazgat. Szó volt továbbá pénzügyi spekulációkról, a vállalkozók öngyilkosságairól, korrupcióról és uzsoráról, valamint azokról, akik munkát keresve el kell hogy hagyják hazájukat. Bizony, saját honfitársainkra gondoltam, értük is imádkoztam ott és akkor.

A következő stáció kapcsán az idegenek befogadásáról elmélkedett Bregantini érsek, mondván, hogy Jézus erőtlenségében is erőt ad, hogy ne zárjuk be a kaput, ha valaki házunk ajtaján kopogtat menedéket, méltóságot és hazát kérve tőlünk. A bátor ima így folytatódott: „Tudatában a törekvésünknek fogadjuk magunk közé az emigránsok törekvésüket, hogy ők bizalmat és reményt találjanak.”

A 4. stáció arról szól, hogy a szenvedő Jézus találkozik édesanyjával. 2014 nagypénteken azoknak az anyáknak a szívzaggató keservével szembesültünk, akik a távol levő fiaikért, a halálra ítélt és lemészárolt fiatalokért vagy a háborúba indultakért, különösen is a gyermek katonákért ontanak könnyeket, továbbá azokkal az asszonyokkal imádkozunk együtt, akik szombat éjjelente gyertyafény mellett virrasztva agódnak a kábítószert vagy az alkohol fogságába esett fiatalokért.

Az 5. stációban a Jézus keresztjét magára vevő cirénei Simon jelenik meg. Bregantini érsek ennek kapcsán az önkéntességről szól, amely megnyilvánulhat a kórházban végzett éjszakai szolgálatban, az őszinte ingyenességben vagy éppen a kamat nélküli kölcsön nyújtásában. A következő stációban pedig Veronika kendője kapcsán tűnődik el azon, hány és hány mai szenvedőhöz kell odalépni a gyengédség gesztusával. Egyebek mellett olyanokhoz, akik nem kapnak orvosi ellátást vagy együttérző melegséget.

A 7. stációban a börtönök foglyainak keserű tapasztalatával szembesültünk. Itt az imádságban olyan kifejezések szerepelnek, mint a cél nélküli túlzásfoltosság, a bürokrácia képtelenségei, a civil társadalom részéről megnyilvánuló elutasítás és az igazságszolgáltatás lassúsága.

Személyesen leginkább azok a mély bűnbánatból fakadó mondatok rendítettek meg, amelyek a „Jézust megfosztják ruháitól” tematikájú stáción hangzottak el. Az egyházat is

sújtó pedofilbotrányval való őszinte szembenézést bizonyították ezek a súlyos szavak: „Egy darab ruhát sem hagytak Jézus testén. Teljesen lemeztelenítették. Se köntöse, se tunikája, se egyéb ruhája nem maradt. Levetkőztették, ami a legdurvább megaláztatás jele. (...) Az ártatlan, levetkőztetett és megkínzott Jézusban felismerjük az összes ártatlan, főként a kicsik megsértett méltóságát. (...) Jézusban az Isten visszavonhatatlanul és a legnagyobb egyértelműséggel az áldozatok oldalán áll.”

A „Jézust keresztre feszítik” állomáson pedig azzal szembesültünk: „Ma is, mint Jézus, sok fivérünk és nővérünk van odaszögezve a fájdalom ágyához a kórházakban, az otthonokban, a családokban.” A szenvedő Jézus „szomjazom” szava pedig azokra a láztól gyötört gyerekekre emlékeztetett minket, akik inni kérik édesanyjuktól. Ilyen költői megfogalmazások érintettek meg minket: „Jézus szomja az élet, a szabadság és igazságosság szomjúhozóinak a szomja. A legnagyobb szomjazónak, az Istennek a szomja, aki nálunk mérhetetlenül jobban szomjazik a mi megváltásunkra.”

Az utolsó, 14. stációnál Jézus sírjáról mint új kertről hallottunk: „Az a kert, melyben a sír volt, ahová Jézust temették, egy másik kertre emlékeztet: az éden kertjére. Az a kert az engedelmesség miatt vesztette el szépségét, és lett vigasztalanná, a halál helyévé, nem pedig az életé. A vadhajtásokat, melyek megakadályozzák, hogy az Atya akaratát belelejezzük, mint például a pénzhez, a göghöz, az élet tékozlásához ragaszkodás, le kell vágni és be kell ojtani a keresztfába. Ez az új kert: a földbe ültetett kereszt!”

Még mindig szívemben kavargó Bregantini érsek gondolatai *Vérteljes László* testvérem – jezsuita szerzetes – ihletett fordításában. Minden bizonnyal a szociális érzékenységét és természetes emberségét újra és újra megmutató *Ferenc* pápa tevékenységének és szavainak közvetlen hatása is megnyilvánult ebben az elmélkedésben. Az utolsó stáció földbe ültetett keresztéről szóló szava azonban a lutheri *theologia crucissal*, a kereszt teológiájával is kapcsolatban vannak.

Ferenc és *Márton* testvérünk lelkiségéhez egyaránt hozzátartozik, hogy a legszentebb dolgokról is keresztel szavakkal, természetes őszinteséggel szóljunk. Bizom benne, hogy személyes imaéletünkre és az istentiszteleteinken elhangzó oratio oecumenicáinkra jótékony hatással lesz ez a kettős örökség.

A szerző az Északi Egyházkerület püspöke

Kétszáz éve született Egressy Béni, a Szózat zeneszerzője

► A 19. század eleje, a reformkor a magyar nemzet eszmélésének időszaka. A nemzeti tudat és felelősség két emblematiszává vált műve *Kölcsey Ferenc Hymnus (1823)* és *Vörösmarty Mihály Szózat (1836)* című költeménye.

Bartay Endre (vagy *András*), a Nemzeti Színház kitűnő igazgatója – maga is zeneszerző – megérezte mindkét vers nagyságát, és szükségesnek tartotta megzenésítésüket. A *Szózat*

Hazatérve a színeszetet zeneszerzői és szövegírói munkával váltotta fel. A negyvenes évektől rendszeresen komponált, zenés és prózai darabokat fordított, librettókat írt. Erkel Ferenc három – köztük a két legismertebb – operájához is ő írt szövegkönyvet: *Bátori Mária* (1840), *Hunyadi László* (1844), *Bánk bán* (1861). Érdekes, hogy a *Hunyadi László* bemutatóján Egressy énekelte Rozgonyi királyi hadnagy szerepét.

Ő dolgozott fel először Petőfi verseket. 1848. március 15-én megzenésítette a *Nemzeti dalt*, melyet kórusátiratban előadtak a Nemzeti

zenéjére 1843-ban, a *Hymnus* zenéjére 1844-ben meghirdetett pályázat óriási érdeklődés mellett, hatalmas sikerrel zárult. Mindkét, húsz arany pályadíjat nyert szerzemény – *Egressy Béni Szózata* és *Erkel Ferenc Hymnusa* – rövid időn belül közismert és kedvelt lett, és a mai napig meghatározza magyarságunkat.

De érdemes tudni: Erkel is írt *Szózatot*, Egressy is írt *Hymnuszt*. (2000-ben, a millennium évében – *Somogyváry Ákos*, Erkel szépunokája vezényletével – készült egy CD-felvétel, amelyen megszólal néhány a feledés homályába merült pályaművekből.)

Mai írásunk hőse a kétszáz éve, 1814. április 21-én Sajókazincon (ma Kazincbarcika) született Egressy Béni (egresi *Galambos Benjámín*). Rövid életét, sokoldalú tevékenységét a reformkor és szabadságharc határozta meg.

Első zenei oktatását apjától, *E. Galambos Pál* református lelképásztortól kapta. A miskolci református gimnáziumban tanult, majd a sárospataki kollégiumban teológiát hallgatott, hogy lelkész apja nyomdokaiba léphessen. A család egyre romló anyagi helyzete végül más pályára sodorta, előbb Mezőcsátón, majd Szepsiben vállalt tanítói állást. Innen gyakorta látogatott át a közeli Kassára, ahol bátyja, a kiváló színész *Egressy Gábor* a híres magyar színtársulat tagja volt.

A színházi világ Bényt is elvarázsolta: 1834-ben színészi pályára lépett, Kassán és Kolozsvárott játszott. 1835-ben bátyjával a budai Várszínházhoz, majd a pesti Magyar Színházhoz (később Nemzeti Színház) került; a kórusban, illetve kisebb énekes és prózai szerepekben lépett fel.

1838-ban, hogy énekhangját és technikáját csiszolja, gyalogosan Milánóba ment; itt az énekleckék mellett az olasz színjátszást is tanulmányozta, s tökéletesen megtanult olaszul.

Színházban. Csárdások, körmagyarok, magyar nóták fűződnek a nevéhez. A *Magyar dalvirágok* című gyűjtemény hozta meg számára a népszerűséget. Jellegzetesen népies stílusa miatt több dala népdalként terjedt.

Fiatal és tehetséges cigányzenészekből zenekart alakított, saját költségén képezte, etette, ruházta őket, s hatalmas sikerrel léptek fel a Nemzeti Színházban és külföldön.

A népszínművekhez való kapcsolata sokrétű. Nemcsak fordítójuk, hanem megzenésítőjük is volt: színpadi kísérőzenéket, valamint énekes és hangszeres betéteket komponált.

A szabadságharcban hadnagyirangra emelték, 1849. február 26-án Kápolnánál megebesült. Ónodi lábadozása alatt szoltárokat harmonizált. 1849 nyarán Komáromban *Klapka György* zenekari igazgatóvá nevezte ki; ekkor írta a *Klapka-indulót*. Komárom kapitulációja után – Klapka menlevelével – visszakerült a pesti Nemzeti Színházhoz, ahol karigazgatóként működött.

Élete utolsó időszakában megírta a *Két Sobri* című népszínművét, amelynek zenéjét is maga szerelte. Elkészült a *Bánk bán* szövegkönyvével is, ám az ebből írt Erkel-opera bemutatóját már nem érthette meg. Tüdőbajának elhatalmasodását, fizikai gyengülését érezve 1850 áprilisában kéziratát átadta megőrzésre a Nemzeti Múzeumnak, ahonnan ezek idővel az Országos Széchényi Könyvtárba kerültek. 1851. május 30-án még ott lehetett az általa fordított Verdi-opera, a *Luisa Miller* bemutatóján, ám nem sokkal később végleg ágynak esett, és 1851. július 17-én Pesten meghalt.

Egressy Béni nyomot hagyott a világon. Vörösmarty súlyos sorai örökre összekapcsolódnak tudatunkban a verbunkos bokázó ritmusával: „Áldjon vagy verjen sors keze: / Itt élne, halnod kell.”

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

Nagyhét Tokajban

Széderestet tartottak a Tokaji Kulturális és Konferencia-központban. Az egykoron zsinagógaként szolgáló épületben a Tokaj és Környéke Evangélikus Egyházközség és a rendezvénynek helyszínt biztosító kulturális központ már másodszer szervezte meg az estet, amelyen Jézus utolsó vacsoráját elevenítették fel.

A különleges alkalmat – úgy, ahogyan tavaly is – *Réz-Nagy Zoltán* debreceni evangélikus lelkész vezette, ő már több mint húsz éve tartja meg a széderestet saját gyülekezetében. A résztvevők jelképes étkes keretében ismerhették meg a kétezer évvel ez-

előtti eseményeket. Az estet szervezők figyeltek arra, hogy a lehető legkorhűbb étkek kerüljenek az asztalokra.

Negyedszer rendeztek passiójátékot Tokajban. A Krisztus szenvedését

és feltámadását bemutató színjáték eljátszása már hagyomány a városban. Nagyszombaton civilek adták elő. A kezdeményezés különlegessége az, hogy a húsvéti játékban a városban működő történelmi egyházak képviselői is szerepet vállaltak.

Annak ellenére, hogy nem képzett színészek szerepelnek, a passiójátékot évről évre nagy érdeklődés övezi. *Dr. Simon Csaba* hívta életre Tokajban, és a kulturális és konferencia-központ támogatásával mutatták be. Jézus alakját a tokaji evangélikus lelkész, *Asztalos Richárd* személyesítette meg.

► Forrás: *Evagélikus.hu / Tokaj.hu*

Tükör, avagy protestáns összefogás a cigányokért

▶ A roma kultúra világnapja alkalmából protestáns felekezetek cigánymissziós vezetői tartottak tanácskozást április 16-án a Cigány Módszertani és Kutatóközpontban. Egyházunkat Bakay Péter, a cigánymissziói szolgálat vezetője képviselte.

A protestáns egységben bízva gyűltek össze a felekezetek cigánymissziós vezetői, hogy tanúságot tegyenek arról az összefogásról, mellyel az evangélium képviselőiben cigány testvéreink között szolgálatukat végzik. A tanácskozáson megfogalmazódott, hogy az evangélium gyökeresen megváltoztatja az emberek életét, így a felekezetek képviselői közösen álltak ki amellett, hogy a cigányok megsegítésének alapja a Krisztussal való találkozás lehetőségén kell, hogy alapuljon. Ha ezek az alapok jók, akkor minden más segítő program minőségi változást hozhat cigány testvéreink életében.

„Tisztában vagyunk azzal, hogy ma Magyarországon a cigányság besorított helyzetben van. Mi Istentől kaptuk a kegyelmet arra, hogy szolgáljunk a cigányok között is. Örömteli, hogy a protestáns felekezetek nemcsak külön-külön, hanem egymással együttműködve is végzik azt a krisztusi elhivatásnak megfelelő feladatot, mely az evangélium cigány testvéreinkhez való eljuttatását szolgálja” – fogalmazott a sajtótájékoztató megnyitásként Durkó Albert a pünkösdi egyház képviselőjében.

Bakay Péter beszámolójában kitért arra, hogy az evangélikus egyház cigánymissziós szolgálata a többi protestáns felekezethez képest hátrányos helyzetben van, ugyanis az evangélikus egyházban hagyományosan nincsenek cigány testvérek, és a misszió mint az egyház lényegi létformája is újrarendelésre szorul. Az Evangélikus Cigánymissziói Szolgálat vezetője ugyanakkor arról is beszámolt, hogy a cigánymisszió tíz évvel ezelőtt kezdődött. Az utóbbi években az egyházvezetés is – felismerve a társadalmi szükségletet és a bibliai küldetést – teljes mellszélességgel a cigánymisszió ügye mellé állt.

„Ennek a tudatos döntésnek az eredményeként is értelmezhetjük, hogy létrejött a Nyíregyházán működő oktatási intézményünk, az Evangélikus Roma Szakkollégium, valamint tavaly a másfél ezer ember részvételével megtartott országos missziói napon is kiemelt figyelem fordult a cigánymisszió felé. Az Evangélikus Hit tudományi Egyetemen ettől a szemesztertől kezdve a lelkészképzés tantárgyai között szerepel a *Bevezetés a cigánymissziológiába* című tantárgy, mely a jövő lelkészeinek alapvető ismereteket nyújt, és a lelkészjelöltek érzékenységét táplálja cigány testvéreink iránt” – fogalmazott Bakay Péter.

A baptista felekezet cigánymissziós munkásságáról Kovács Bálint számolt be. Mint fogalmazott, felekezetében kezdetben nem vált külön missziói ággá a cigánymisszió, hanem a bűnös ember megtérése volt a szemük előtt. „A baptista egyházban a kimondottan cigánymissziós tevékenység tizenöt éve kezdődött, a misszió jelenleg harmincegy településen végez szolgálatot” – mondta a baptista roma missziós bizottság vezetője.

„A metodista felekezet már a tizenkilencedik században is érzékenységet mutatott cigány testvéreink iránt” – fogalmazott dr. Khaled A. László. A metodista lelkész kiemelte, hogy gyülekezeteik fele foglalkozik cigánymisszióval, valamint hogy Alsószolcán most adják át a cigány lelkészük által vezetett gyülekezet templomát. „Jelenleg a fentiekben kívül két nagyobb projekten dolgozunk. Felismerve a felzárkóztatás lehetőségét, Kisvaszaron gazdálkodási programot indítottunk, míg Abonyban *Jövőkép és életút* címmel oktatási programon dolgozunk” – mondta Khaled A. László.

Durkó Albert a pünkösdi egyház 1996-ban alapított országos cigánymissziói szolgálatának tevékenységéről elmondta, hogy ma több mint száz gyülekezetben végeznek aktív szolgálatot, és az egyházi szeretetszolgálatok által adományokkal is segítik a nélkülözőket. „A cigányokat elsősorban nem segélyekkel, hanem őket megszólító képzések indításával lehetne segíteni, hiszen ez ad esélyt arra, hogy kiszorított helyzetük megváltozhasson” – fogalmazott a Magyar Pünkösdi Egyház cigánymissziójának vezetője.

Bár a református egyház csak 2013-ban dolgozta ki cigánymissziós stratégiáját, cigánymissziós tevékenysége évszázadokra tekint vissza, hiszen a gyülekezetekben együtt élnek cigány és nem cigány magyarok. „A *Megbékélés, egészség, reménység* címet viselő stratégiánkat azért fogalmaztuk meg, hogy fókuszáltnak is meghatározzuk feladatainkat. Ennek értelmében elsődleges feladatunk az evangélium hirdetése, mely ki kell, hogy terjedjen az élet minden területére. Így a cigánymissziós munkában az oktatás, az egészségügy, a munkahelyteremtés éppúgy helyet kap, mint a kiengesztelődés vagy a belső gyógyulás” – fogalmazott Dani Eszter. A református lelkész beszámolójában kitért arra is, hogy egyházuk többek között roma szakkollégium működtetésével, országos cigánymissziós nap szervezésével, valamint konferenciákkal és gyülekezeti tanodák létrehozásával is végzi cigánymissziós szolgálatát.

A tanácskozás végén került sor a húsz ezer példányban megjelenő, *Tükör* című protestáns lap bemutatására. Bakay Péter a kiadvánnyal kapcsolatban elmondta: „Úgy látjuk, hogy ha Jézus ma élne, akkor nem szamaritanusokat emlegetne, hanem a cigányokat hozná fel példaként. Tükört szeretnénk állítani a gyülekezetek elé, és ennek értelmében indítottuk el ezt a lapot, hogy érzékenyebbé tegyük a gyülekezetek tagjait cigány testvéreink iránt.” (A *Tükör* című díjmentes lap minden protestáns újságban elérhető lesz.)

A *Protestáns összefogás a cigányokért* című rendezvény lehetőséget teremtett arra, hogy a felekezetek megismerhessék egymás cigánymissziós tevékenységét, felfedezzék a közösen gondolkodás, az összefogás erejét. Ezenkívül figyelemfelhívás is volt. A Krisztus-követők ugyanis nem fordulhatnak el nélkülöző testvéreiktől, így a cigánymissziói szolgálat egyúttal meghívás is a krisztusi út másokat megszólító és őket felkaroló követésére.

■ Szöveg és fotó: GALAMBOS ÁDÁM
Forrás: Evangélikus.hu

Koncert – kétségekkel

▶ A Kárpát-medence zenei kincsestárát villantotta fel Balogh Kálmán cimbalomművész, Berecz András mesemondó és zenész barátai április 14-én azon a nyíregyházi koncerten, melynek házigazdája a Gryllus Kiadó és a városban működő Evangélikus Roma Szakkollégium volt. Nagyszerű estét, csodás élményt nyújtottak! A világszerte méltán elismert Balogh Kálmán virtuóz játéka, Berecz András ízes és rendkívül szórakoztató meséi, Tintér Gabriella gyönyörű hangja, Oláh Attila temperamentumos táncai, Soós András primás magával ragadó játéka egyszerre nyújtott önfeléd szórakozást, művészeti élményt és zenei ismeretterjesztést a maroknyi közönségnek.

Térben és időben hatalmas távolságokat áthidalva, a magyar népzene hagyományait életre keltve ott vibrált-csilingelt-lyüktetett a cigányzene is, de annyira, hogy olykor mintha

elég elszántak, tehetségesek és szerencsések voltak ahhoz, hogy bejuszanak valamelyik nyíregyházi felsőoktatási intézménybe. A szakkollégium további segítségével már ne

magyarnótának hallatszott volna... Léleksimogató hallgatóság, temperamentumos öröme, érzékenyen rezonáló vagy kiragyogó cimbalomfutamok, hegedűszólamok, autentikus népdal-interpretációk, a nyelv ízeiben, a humor árnyalataiban otthonos és ismeretlen zenei kalandok sokaságának váltakozásában minden korosztály, közönségrteg megtalálta a maga élményét.

A zenekari cimborák kipróbált csapatot alkotnak a színpadon, de ezt a műsort ennek az alkalomnak, ennek a közönségnek szánták, ha úgy vesszük, ősbemutatót készítettek Nyíregyházának. Hogy az esemény oldott közösségi élménnyé válhasson, segített a véletlen is: az Evangélikus Roma Szakkollégium igazgatótanácsának elnökét, Laborci Gézát a „Sok születésnapokat vígan megélhess” kezdetű ének köszöntötte a közönség kórusával kiegészülve...

Balogh Kálmán hajdani nagy primásokról, a zenei kincs továbbörökítésében múlhatatlan érdemeket szerzett elődökről mesélt közben, emlékeztünkbe idézve, hogy a magyar kultúrkincs egy jelentős darabjának azért lehetett éppen ők az őrizői, mert a leosztott szerepek, a társadalmi munkamegosztás meghatározott rendje szerint nem nagyon lehettek mások, mint muzsikusok. Vagy teknővájók, esetleg kosárfonók, kovácsok, lókupecsek...

Különös volt ezzel épp ebben a körben szembesülni. Az Evangélikus Roma Szakkollégium küldetése ugyanis az, hogy minden módon segítse értelmiségivé válni azokat a roma fiatalokat, akik a megörökölt hátrányok, az eléjük gördített szociális és kulturális akadályok ellenére

kényyszerüljenek feladni terveiket, és lehessenek akár tanítók, mérnökök, védőnők, szociális munkások a saját vágyaik szerint, s elég jók, mi több, kiválóak ahhoz, hogy választott hivatásukban elfogadják őket a többségi társadalom is. Elősegítve ezzel a többség és kisebbség közeledését, a romák integrációját. Azt a felelősséget szánjuk nekik, hogy legyenek példaképek a cigány gyermekek előtt: tanulj, és akkor jobb életet lehet, bármivé válhatsz, amit csak szeretnél. Azt a nehéz sorsot mérjük rájuk, hogy törjék és egyengessék az utat a mélyszegénységben és elmaradottságban, kirekesztettségben élő népük előtt.

Az Európai Unió támogatásával megvalósuló projektben minden félreverték egy ilyen koncertet a pályázati írók. Abból indultak ki – amit ez az alkalom is ekesen bizonyított –, hogy a művészetben könnyebben oldódnak az előítéletek, magától értetődően válik láthatóvá egyformaságunk. Ahogy a dallamok alakváltozatai, a motívumok vándorlása összefűz és rokonít bennünket, nő az elfogadási hajlandóság, az érzékenység minden közös élménnyel. Gesztusnak szánták, hogy a koncertek ingyenesek: így zenei élményt ajándékozhat a roma szakkollégium, szavak nélkül cáfolyva a súlyos sztereotípiát, miszerint a cigányok csak kapni, elvenni képesek.

Ez az ajándékozás most elég szűk körben sikerült, kár lenne úgy tenni, mintha nem vettük volna észre.

Az Evangélikus Roma Szakkollégium csupán három éve működik, egyszerre húsz – az utóbbi szemeszterben már huszonkét – hallgatóval. Noha az intézménynek sok barátja, szövetségese és szurkolója van, nem

csodálkozhatunk, hogy híre, társadalmi elismertsége mégis szerénynek mondható ma még. Épül a kapcsolat a felsőoktatási intézményekkel, a város evangélikus közösségeivel, az egyházközségek intézményeivel, de más dolog a formális kapcsolat, és más az, ami az emberek között kell, hogy működjön. Nem azonos ütemű a fejlődés, a kapcsolati háló itt-ott még egyáltalán nem terhelhető.

Bizonyára ez lehet az oka, hogy nem sikerült elég jól, elég hatásosan hívogatni. Bántóan kevesen fogadták az Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium dísztermében azokat a kiváló művészeket, akiknek csak a híre tett házat kellett volna, hogy vonzzon

egy akkora városban, mint Nyíregyháza! A koncert ingyenességéről nem is beszélve...

Minden okunk megvan sajnálni, hogy olyan sokan lemaradtak erről a fantasztikus élményről, akik pedig elszaladtak az intézményekben kifüggesztett – mégoly szerény – plakátok előtt, vagy átsiklottak a közösségi oldalakon, honlapokon megosztott meghívókon, elengedték fejük mellett a hirdetések. Meglehet, annak van igaza, aki szerint az *ingyenesnek* nem érzik az értékét az emberek... Jól kinézünk, mert ez a gondolatmenet nagyon messzire vezetne!

Talán kevésbé bántó a közöny, ha tudunk arról a nemrégiben napvilágot látott kutatási eredményről, amely az Európai Unió tagországaiban mérte a kulturális részvételt. A kérdés a következő volt: „Az elmúlt évben ön hányszor volt színházban, múzeumban, koncerten, hány könyvet olvasott?” Legalább három kulturális tevékenység számít aktívnak. A 2007-es, legutóbbi felméréshez képest Magyarországon mérték a legnagyobb zuhanást Európában, 11 százalékos helyett csak 7 százalék a kulturálisan aktív aránya. Ha így nézzük, már nem is annyira sokkoló a hetvenfős közönség.

Nézzünk szembe a realitásokkal: egy roma fiatalokkal foglalkozó intézmény rendezvényén a Kárpát-medence zenei kincsestárával, egy világhírű cimbalomművésszel, egy országos ismert mesemondóval, Gryllusékkal nevével mégis mekkora tömeget számítottunk? És mi sokkal jobban: a cigányok vagy úgy mindeztől a kultúra, az értékek iránti közöny?

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

■ MIRÁK KATALIN

„Reggel süt a pék, süt a pék / Gezemice-lángost. / Rakodó nagyanyó / Beveti a vánkost” – jutott eszembe a minap *Weöres Sándor Csupa fehér* című verse. Jó, jó, de mit tesz a történész kutató? Évszámra ül a különböző levéltárakban, iratokat keres és olvas, aztán összegzi mindazt, amit megtalált. Ha pedig lehetőség van rá, közreadja a dokumentumokat, hogy azok is megismerhessék a tartalmukat, akiket érdekel ugyan, mi lehet bennük, mégsem ülnek-ülhetnek a levéltárakban, mert lángost sütnék, bevetik a vánkost...

***

A *Háló* sorozat második kötetének 2014. január végi megjelenése óta e sorok írásakor több mint két hónap telt el. (*Háló 2. Dokumentumok és tanulmányok a Magyarországi Evangélikus Egyház és az állambiztonság kapcsolatáról, 1945–1990. Egyházvezetők 1. Káldy Zoltán, Ottlyk Ernő. Szerkesztette Mirák Katalin. Luther Kiadó, Budapest, 2014.*) Mostanra már feltehető a kérdés: milyen visszhangja van a tényfeltáró bizottság legújabb publikációjának és általában az evangélikus tényfeltáró munkának? Reflexiók sora jelzi, hogy a téma sokak számára korántsem érdektelen, ám azt is, hogy különféle megközelítések léteznek, és sokfajta olvasói típus van.

Először is van a *nem olvasó*, aki a vaskos mű mérete láttán vagy vélt tartalma miatt eleve elhárítja magától az olvasást. Mások kézbe veszik, forgatják, bele-beleolvasnak, ismerős neveket keresve átfutják a névmutatót, nézegetik a fotókat. Vannak olyanok is, akik mostanra alaposan és szisztematikusan végigolvasták a könyvet, akkurátusan szelvényeket készítették, és magukban vagy szűkebb – családi, baráti, iskolai, gyülekezeti – körben közösen gondolkodnak tovább róla. Néhányan mindezt nagy(obb) nyilvánosság előtt (sajtó, könyvbemutató, internet) teszik meg. A visszhangok inspirálóan sokszínűek, s ez a kutató-szerkesztőt is reflektálásra készíteti.

A legelső visszajelzések szakmai körökből érkeztek. Egyházukban benne élő, a hazai egyháztörténetben járatos kutatók, állambiztonsági iratokkal foglalkozó történészek, levéltárosok várakozáson felül elismerően nyilatkoztak a kötetéről. Nemcsak az evangélikus tényfeltárás máig élen járó egyedüliségét emelték ki, de azt is, hogy a kötet olyan jelentős szakmai teljesítmény, amely minden további magyarországi egyházi múltfeltáró munka számára megkerülhetetlen alapműnek tekinthető. Emellett egyházon belül is sokan örömmel üdvözölték, hogy az évek óta várt kötet végre megjelent.

Az elismerés természetesen nagy lendületet ad a további munkához, ám a folytatáshoz a kritikai hangokat is ajánlatos figyelembe vennünk. Néhány hete például – hosszabb telefonbeszélgetésünk után – dr. Sokoray Béla maga és családja nevében helyreigazítást írt az *Evangélikus Életnek*. Kérelmük helyénvaló és megalapozott, mert a kötet névmutatójában édesapjuk, Sokoray Károly néhai pestszentlőrinci evangélikus lelkész neve mellett az egyik oldalszám valóban feleslegesen szerepel. Sem a kötet szerzőiben és szerkesztőjében, sem a névmutató összeállításában nem merült fel a gyanú, hogy a családnév, amely két helyen, Káldy Zoltán és Ottlyk Ernő egy-egy ügynökjelentésében is szerepel – előbbinél igen negatív történeti összefüggésben –, nem ugyanarra a személyre vonatkozik. Sajnálatos, de nem szándékos figyelmetlenségünkért a családtól ezúton is bocsánatot kérünk.

***

Kutatószemmel

Reflexió a reflexiókra a *Háló* sorozat 2. kötetének megjelenése után

Szinte nyomdameleg volt még a kötet, de a tárgyalt korszak (1956–72) egyházi életében a kötet szerzőinél sokkal jártasabb idősebb testvéreinktől máris megérkeztek az első jelzések, amelyek további pontatlanságokra hívták fel a figyelmünket. Bár ezek az ügynökjelentések szerzőitől származnak, korrigálásuk egy, a kötethez készülő hibajegyzékben mindenképpen szükséges.

Az ilyen hibák felfedezéséhez a korabeli egyházi élet lelkészi karának alapos ismeretére van szükség. Ez a fajta személyes egyházismeret az idősebb lelkészgeneráció tagjainak mondhatni természetes adottsága. A tényfeltáró bizottság azonban – már csak tagjainak fiatalabb átlagéletkorára folytán is – ezzel a mélységű egyházismerettel és tájékozottsággal nem minden esetben rendelkezik.

E konkrét példák azonban a hálózati jelentések egyik általánosabb problémájára is rávilágítanak. Nevezetesen arra, hogy az ügynök által a titkosrendőrségnek szóban vagy írásban adott információk mennyire pontosak. A kutatás egyik általános tapasztalata az, hogy a hálózati személyek – közöttük az egyházi nyilvántartásokkal rendelkező és lelkészeiket személyesen is ismerő egyházvezetők – sok esetben igen elnagyoltan és felelőtlenül közöltek adatokat a belügyi szervvel. Olykor hibásan jelölték meg lelkészek szolgálati helyét, esetenként összekeverték a családi kapcsolatokat, stb. Nagyvonalúan vetettek papírra pusztán vezetékneveket, a személyazonosságot egyértelműen jelölő keresztnév nélkül, vagy éppenséggel ez utóbbiakat zűrzavarosan és következtetlően használták, ezzel rendre összekeverve időst és ifjat, apát, fiút és testvért.

A felületes névhasználat és pontatlan adatközlés azonban a korszak hatalmi erőviszonyait és a belügyi nyilvántartási gyakorlatot ismerve nem volt éppen veszélytelen. Az ügynökjelentésekből ugyanis általában hivatalos gépiratot készítették, rendszerint több példányban. Az állandó belügyi éberség és a folyamatos ellenőrzés dacára azonban a jelentésbeli hibák is rendre átkerültek a hivatali példány(ok)ba, mert a belügyminiszeri parancs erre vonatkozó része szerint a jelentések eredeti szövegét a gépelés során tilos volt megváltoztatni. Ily módon az ügynök által tévesen közölt adatok is tovább hagyományozódtak az állambiztonsági iratanyagban. Így akár évtizedeken keresztül keringhettek abban a nyilvántartási rendszerben, amelyben a hálózati jelentésekből kinyert adatokat is tárolták, és ahonnan a későbbiekben – például egy nyomozati eljárás során – a szükséges információkat lekérdezték.

Még messzebb vezet az ügynökjelentések igazságtartalmának kérdése. Mennyiben helytállóak az egyházvezetők által az *egyházi reakció* elhárításával foglalkozó állami szerv képviselőjével (például a tartótiszttel) közölt megállapítások, kommentek, minősítések, ítélezések? Valóságosak, avagy torzítanak – ha igen, hogyan – a lelkészi kar tagjairól írt, mondott egy-két soros vagy épp többoldalas jellemzések, a gyülekezetekről, egyházi eseményekről, nemzetközi egyházi szervezetekről az állami szerveknek (Állami Egyházügyi Hivatal, Belügyminisztérium) készített beszámoló?

E felvetés már a *Háló* sorozat első kötetének megjelenése után, a Deák téri 2010 októberében megrendezett konferencián fajsúlyos helyet kapott. Méltán – és jelezve, hogy a hálózati jelentések egyik mindenkori, így a *Háló* 2. kapcsán is újra felvetődő alapkérdéséről van szó.

De miről is szól a tényfeltárásunk? Adatokról, nevekről, igaz vagy hamis állításokról? Arról, hogy megismerjük néhány ember, történetesen püspök, lelkész életének sötét vagy szürke foltjait? Hogy kiről, mit és miért közöltek az ateista állammal, s ezzel ártottak-e egyházunknak, vagy sem? Netán egy majd fél évszázados politikai rendszer és (egyház)történeti korszak megismeréséről, amelyben a diktatúra arca hol leplezve, hol leplezetlenül megmutatkozik?

Ezekről mindenképp. De végül fel merjük-e tenni ugyanazt a kérdést, amelyet 1964-ben *Alekszandr Szolzenyicin* nyomán *Lukács György* is feltett az író egyik Gulag-kisregénye apropóján: „Milyen követelményeket támasztott ez a kor az emberekkel szemben? Ki védte meg emberi lényét? Ki mentette meg emberi méltóságát és integritását? Ki – és miként – állt helyt? Ki őrizte meg emberi szubsztanciáját? Hol görbült, hol tört el, hol semmisült meg?”

***

A második kötet megjelenését követően egyházunk honlapján és más színtereken szinte azonnal disputa indult. Ebben a korrekt vita és a konstruktív javaslatok mellett a kötet, a bizottság és általában a tényfeltáró munka kemény bírálókat is kapott, az egyházrombolás vádjától kezdve a személyeskedő támadásig. A fórumokon ki-ki saját tapasztalatait, családi emlékeit, maga vagy rokonsága érintettsége (vagy éppenséggel nem érintettsége), teológiai látása, egyházképe és -ismerete szerint interpretálta a könyvet és a tényfeltárást. Ezáltal persze a korszakról s azon belül célzottan az egykor állambiztonsági kapcsolatról merőben más vélekedések, látásmódok, teóriák és elképzelések fogalmazódtak meg.

Rendjén is van ez így, ám – akarjuk vagy sem – az „öröklött titkos tegnap” (*Gyarmati György* nyomán) a mai magyar evangélikusságnak nem kívánt, mégis közös hagyatéka. A fokozatosan napvilágra kerülő állambiztonsági iratok e terhes örökségnek csupán egyetlent, de olyan lényeges részét mutatják meg, amely fölött nem hunyhatunk szemet.

Mindeközben érdemes visszatekinteni a kezdetekre, amikor 2005. május 20-án egyházunk országos közgyűlése határozatot hozott tényfeltáró bizottság felállításáról. Ennyi év távlatából nem árt szó szerint újra és újra felidézni e munkaág eredeti paramétereit és szempontjait, és a munka mai megítéléséhez érdemes mindenekelőtt a bizottság 2007-es működési szabályzatában megfogalmazottakat figyelembe venni:

„2. A kutatás tárgya: az egyház helyzete, szerepe, lehetőségei és korlátai az adott korszakban; a témához szükséges egyháztörténeti, politikátörténeti, jogtörténeti, teológiai és az állambiztonsági szervek szervezettörténeti háttéré; az egyház egyes szervei, intézményei, illetve az egyházi személyek viszonya az állambiztonsági szervekhez.

3. A bizottság vizsgálja és feltárja a kommunista diktatúra erőszakos szervezeteinek, elsősorban az állambiztonsági (államvédelmi) szolgálatoknak az egyház lelkészi és világi tagjaival tartott kapcsolatát az 1945–1990 közötti időszakban. A bizottság vizsgálja az egyes személyek ún. hálózati kapcsolatát, felkutatja a hozzáférhető dokumentumokat, feltárja az abban szereplő adatokat, elemzi a hálózati tevékenység jellegét. Az egyes személyekkel kapcsolatban a szaklevéltártól ügynökazonosítást kér.

9. A bizottság a kutatási eredményeket időszaki kiadványban (pl. *füzetsorozat*) publikálja, amely nyomtatásban, valamint interneten is elérhető módon jelenik meg” (Mindkét határozat megjelent a sorozat első kötetében. Lásd *Háló* 1., 276–277. o.)

A tényfeltáró bizottság munkája nem több, de megbízatása és vállalása alapján nem is lehet ennél kevesebb. Bár az internetes közlés máig nem valósult meg, a sorozat nyomtatásban megjelent kötetei kifejezetten a határozatban megjelölt témára összpontosítanak, az e kutatási területen szerzett eredményeket összegzik és hozzák nyilvánosságra. Ez önmagában sem kevés, sőt nagyon is szerteágazó feladat, hiszen hatalmas munkát igényel az ügynöktörténetek személyes részén túl az állami-állambiztonsági szerv és az egyház titkos kapcsolatrendszerének felkutatása, az egyháztörténeti összefüggések kimutatása vagy a politikátörténeti háttér felvázolása.

***

A lengyel–magyar barátság különleges fejezete kezdődött Budapesten, amikor április elején kétnapos látogatásra érkezett a Magyarországi Evangélikus Egyház Tényfeltáró Bizottságához a Lengyelországi Evangélikus Egyház Tényfeltáró Bizottsága.

Az ottani, nyolcvanezer fős evangélikusság egyházában 2007-ben állították fel a nyolctagú testületet, amely a miénkhez hasonló összetételben – lelkész, tanár, történész, jogász, levéltáros részvételével – végzi egyházuk és a lengyel kommunista állambiztonság kapcsolatának szisztematikusan feltárást.

Rövid ittlétükbe belefért egy találkozó az Északi Egyházkerület Püspöki Hivatalában, egy szaklátogatás az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában, a Terror Háza megtekintése, sőt némi magyaros gasztronómiai élmény, illetve röpke rácsodálkozás Budapest szépségeire.

A legfontosabb mégis a bizottságoknak az a éjszakába nyúló megbeszélése volt, amely *Dorota Pawerová* tolmácsolásának köszönhetően személyes hangulatban, de rendkívül tartalmasan folyt. A tapasztalatcserén túl újra rá kellett döbennünk a közös szocialista múlt történelmi tanulságaira: az 1990 előtt Moszkvában meghatározott egyházpolitikai és állambiztonsági elvek azonosságára és azokra az 1990 utáni problémákra, amelyek ma mindkét egyház tényfeltáró munkáját hasonlóan terhelik.

■ MK ■

A *Háló* sorozat második kötetét nem tudja, de nem is akarja pótolni a Káldy-korszak máig megíratlan történetét. Nem összegző igénnyel készült, mivel a feltárt iratanyag – egy állami erőszakszervezet fennmaradt dokumentációja – erre nem is alkalmas. Csupán nélkülözhetetlen adalékokat nyújt az evangélikus egyháztörténet eddig ismeretlen részéhez. Nem is lenne illő egy eredetileg szűkebb terület feldolgozásával megbízott munkacsoporttól „menet közben” a kommunista idők teljes, mindenre kiterjedő egyháztörténeti feldolgozását elvárni és számon kérni rajta például a gyülekezetek, a hazai és nemzetközi ökumenikus kapcsolatok történetét vagy a különböző teológiai irányzatok bemutatását. Ezt a feladatot különben a *Háló* 2. tanulmányai a közölt állambiztonsági dokumentumok, illetve a két ügynöki pályakép megértéséhez szükséges mértékig elvégzik.

Paradox módon a hiányt sokan épp a tényfeltáró munka eredményei láttán fogalmazzák meg, pedig a probléma túlmutat a *Háló* sorozat „hiányosságain”. A közelmúlt evangélikus egyháztörténetének szintézise lassan két és fél évtizede várta magára, holott ez az elmúlt közel huszonöt év közös feladata lett volna. Akár egyéni kutatási projektek keretében, akár azon szakmai műhelyek részéről, amelyeknek profiljához hozzátartozik az egyháztörténeti kutatás (teológia, levéltár).

Egyházunkban a múltfeltárás több szálon folyik, egyelőre koordinálatlanul és összehangolatlanul. Többen végeznek rendkívül fontos és kiváló rész-kutatásokat, születtek jobbrosszabb kiadványok, ám a maga módján mindegyikünk ugyanarról a közös történetről ír. Egyszer talán annak is eljön az ideje, hogy – felülemelkedve a szakmai nézetkülönbségeken és féltékenységeken – a kutatási szálakat képesek leszünk összefogni.

***

Az állambiztonság bizonyos, különösen fontosnak minősített hálózati személyek 6-os nyilvántartási kartonjára rávezette a következő megjegyzést: „KFT vv-ig”, azaz „Különösen fontos, titkos, visszavonásig”. Az evangélikus tényfeltáró bizottság nem dolgozik rejtélyes rövidítésekkel. Megbízatásának megfelelően arra törekszik, hogy a titkosság alapelvén működő belügyi közeg egyházi vonatkozású területeit lehetőség szerint minél átláthatóbbá és érthetőbbé tegye a nem kutatók számára is. Amíg az evangélikus egyház zsinata nem változtat a 2005-ben hozott döntésen, a munka folyik tovább: „Különösen fontos, nyilvános, visszavonásig”.

A szerző történész, a Magyarországi Evangélikus Egyház Tényfeltáró Bizottságának tagja

Protestáns tavasz

Versenyhelyzetben az etika- és a hittanoktatás

► A kormányzat versenyhelyzetet teremtett az etika- és a hittanoktatás között azzal, hogy tavaly szeptembertől a diákok felmenő rendszerben kötelezően választhatnak közülük – mondta Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere április 15-én, a *Protestáns tavasz 2014* rendezvénysorozat keddi esti beszélgetésén Budapesten.

Balog Zoltán kiemelte: nem az állam alkalmazottainak kell feltétlenül erkölcsöt oktatniuk, ezért adtak lehetőséget erre az egyházaknak, amelyek a múltban is alkalmasak voltak a hit- és erkölcsoktatására. Emlékeztetett arra, hogy 2013. szeptember 1-jéig Magyarország volt az egyetlen a volt keleti blokkban, ahol nem iktatták a tanrendbe az erkölcsoktatást, és addig erkölcsoktatást – fakultatív módon – csak a magyar iskolák tíz százalékában oktatottak.

A miniszter utalt arra, hogy Franciaországban tilos bármiféle hittant oktatni az iskolákban, ugyanakkor Németországban a hittanoktatásnak nagyon komoly tradíciója van. Hozzátette: a szekularizáció során az állam minden közösséget teremtő erőttől próbálta elvenni a közösség-szervező feladatokat.

Bogárdi Szabó István református püspök hangsúlyozta: az erkölcsöt életgyakorlattá kell tenni, amelynek helyszíne a család, és a hittant sem feltétlenül kizárólag az iskolában, hanem a családokban kellene tanítani. Úgy fogalmazott: az állam időközben „betolakodott” a családok életébe, és ma már a szülők is sok problémáról gondolják úgy, hogy azokat az iskolának kell megoldania. Rámutatott: az állam az utóbbi hetvennyolcvan évben sokszor nagyon korai életkorban megkezdte az egyes emberek „kiszájtását”, ami a totális diktatúrára jellemző. Azt mondta, a jó választása bizonyos élethelyzetekben okozhat hátrányt az egyéneknek, viszont az ember akkor jár jól, ha erkölcsös.

Lánczi András filozófus, politikatudós, a Budapesti Corvinus Egyetem Politikatudományi Intézetének vezetője felvetette: vajon állami feladat-e, hogy meghatározzák az erkölcsoktatás kereteit, amely nem egyszerűen ismereti tárgy, hanem „emberi minőségekkel, példákval van összekötve”. Megemlítette, hogy a nem családban született gyerekek aránya az elmúlt húsz évben majdnem elérte az ötven százalékos. Az erkölcsi értékeket nem biztos, hogy értik a gyerekek, és ha megértik is, nem biztos, hogy gyakorolják – állapította meg Lánczi professzor. Szólt arról is, hogy a kisebb közösségekben jobban figyelnek az emberek egymásra, de ma már a kis falvakban sem annyira összetartók a lakosok, mint korábban.

► Forrás: MTI

Színes beszélgetés egy évforduló apropóján

Dél-Afrikában 1994. április 27-én tartották meg az apartheidrendszer követő első demokratikus választást

► Úgy gondolnánk, hogy az afrikai Mozambik lepramisszióját fekete bőrű testvér vezeti. Arie de Kvuifft azonban fehér, még csak nem is mozambiki, hanem a szomszédos Dél-afrikai Köztársaság állampolgára. Dédszülei Hollandiából származtak, angol beszédén is érzékelhető a jellegzetes búr dialektus.

– Akkor most milyen nemzetiségűnek is tartjuk Önt?

– Dél-afrikai vagyok, ám már hosszabb ideje Mozambikban szolgálok. Talán úgy is mondhatnánk, amolyan misszionáriusként. Az ot-tani lepramisszió vezetőjeként igyekszem azon munkálkodni, hogy a betegek ne csupán a nemzetközi szervezetektől érkező segélyekre legyenek ráutalva, hanem például önszorgú csoportokban támogassák egymást.

Megtanítjuk őket, hogyan lehet pályázni, megkeresni az országban jelen lévő ipari cégeket adománygyűjtés céljával.

ADAMI MÁRIA FELVÉTELE

– Csak félig komolyan kérdezem: Mozambikban Ön és a családja jelen-tik a fehér bőrű lakosságot?

– Látja, erre a kérdésre nem ké-szültem fel. (Nevet.) Természetesen

nem csak mi élünk fehér emberek-ként Mozambikban. Úgy gondolom, három-négyszázren élhetnek az országban olyanok, akiknek ősei még a portugál gyarmatosítás követ-kezményeként telepedtek le.

– Ha nem haragszik, a továbbiak-ban mégis szülőföldjéről, Dél-Afriká-ról kérdezném. Ritkán van módunk arra, hogy helybelieket kérdezhessünk arról, valóban megváltozott-e a helyzet az apartheidrendszer 1991-ben történt megszűnését követően.

– Értem, miért teszi fel ily kétke-dően a kérdését. Én is tudom, hogy milyen hírek jelennek meg rólunk a világsajtóban. Sajnos az erőszak jelen van a mindennapjainkban. Az 1994. április 27-én megtartott első választás óta, amikor fehérek és feketék egyenlő jogú állampolgárokként járul-hattak az urnákhoz, épp húsz eszten-dő telt el. A törvénykezésben, a tár-sadalmi élet „hivatalos” szintjein va-lóban megszűnt a különbségtétel szí-

nes bőrű és fehér között, ám ez a két évtized még nem lehetett elegendő arra, hogy a zsigerileg őrzött ellensé-geskedés, az előítélet megszűnjön, s a félelmek oldódjanak. Úgy vélem, hogy egy generáció ehhez kevés.

A következők nemzedék életében azonban már látom a reménységet. A fiatalok már úgy nőnek fel, hogy természetes számukra a különböző etnikumhoz tartozók együttélése. A diákok együtt buliznak, közösen vesznek részt sporteseményeken. Az egyházak életében is felfedezhető a változás. Míg az idősebbek általában a megszokott „fehér”, illetve „színes” gyülekezeti közösségek alkalmait látogatják, addig az ifjúság már nem törődik a bőrszínnel. Ők oda járnak, ahol élet van, ahol érzik, hogy mindegy, honnan jöttek, milyen tár-sadalmi rétegből, milyen családi kör-ülmények közül – Istennek, egymás-nak fontosak.

■ B. P. M.

Két hazát szeretve egy életen át

Elűzött magyarok élő emlékezete – gimnazistáknak, filmkockákon

Mire vágyik egy történelemtanár? Leginkább talán arra vágyik, hogy azok a tények és adatok, amelyeket napról napra igyekszik átadni a diákjainak, ne csak az ötos megszerzése miatt legyenek fontosak, hanem váljanak önmagukban is érdekessé. Egy dátum, egy név valahogy elevenedjen meg, teljen meg élettel!

De hogyan valósítható ez meg? Az egyik lehetőség, hogy évfordulók kapcsán kilépünk az órarend és a tanterv kötöttségéből, és felvisszük a diákokat a díszterembe. Ha ehhez még párosul egy szerencsésen kiválasztott előadó és néhány figyelemfelkeltő képkocka is, akkor már reménykedhetünk abban, hogy a tanult anyag élővé válik, és rólunk fog szólni...

***

A Magyar Országgyűlés 2012-ben el-lenszavazat nélkül fogadta el, hogy április 12. a Felvidékről kitelepített magyarok emléknapja lesz. 1947-ben pontosan ezen a napon kezdődött meg az akkori Csehszlovákia által szinte kieroszakolt magyar-szlovák lakosságcsere-szerződés végrehajtása. Ezt a fájdalmas, ám mégis el-engedhetetlen emlékezési lehetősé-get ragadta meg a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium történele-mtanára, Birkás-Sztróka Edit, hogy meghívjon két olyan előadót, akik családjuk révén személyesen is érintettek, és akik talán másképp tudnak „mesélni” a diákoknak.

Keczkó Szilvia fiatal budahegyvidéki lelkész egyháztörténetből írt szak-dolgozatában visszanyúlt ahhoz a felvidéki magyar faluhoz, Felsőszeli-hez, ahol nagyszülei éltek szeretett evangélikus gyülekezetük elkötelezett ifjúsági tagjaként. A háromezer lel-kes nagy falu és a gyülekezet élete összefonódott: a dalárda, a lovas bandérium, a tűzoltótestület, a leány-kör mind a szoros falusi és egyben gyülekezeti közösséget szolgálták.

Ezt az élénk életet törte ketté az ítélet, mely szerint kétszáz felvidéki magyar település lakosságának kellett rövid időn belül elhagynia az ak-kori Csehszlovákiát, hogy Magyaror-szágon kényszerűségből új életet kezdjen. Keczkó Szilvia nagyszüleit fi-tal jegyesekként érte a hír, hogy ezer-ezer falubelijükkel együtt egy-

két napon belül indulniuk kell – né-hány faludába pakolhatták a legfont-osabb holmikat... A kéthetes keser-ves vonatút végén harminchárom kü-lönböző dél-dunántúli faluba szórták szét az egykor összetartó közösséget.

***

Hallgatják a fiatal előadót a még fi-atalabb diákjaik, de vajon mire gondolnak közben? Saját nagyszüle-ikre? Hogy honnan is származnak, milyenek lehettek fiatal jegyesként,

vágyakozni oda, ahova nem mehetek, oda, ahonnan jöttem?

***

A fiatal lelkész után Mátis Lilla ve-szi át a szót, és készül elindítani 2008-ban készült dokumentumfilm-jét: *Két hazát szeretünk*. A címet az előzmények után azonnal értjük is, s ezt csak megerősíti az első néhány kép: fekete ruhás, fejkendő, baráz-dált arcú, idős néni áll öreg háza ka-pujában, és a távolba nézve mormol-

A rendhagyó történelemóra két előadója Mátis Lilla és Keczkó Szilvia volt

HAMOR ENDRE FELVÉTELE

könnyebb vagy nehezebb volt-e az éle-tük az övéknél? Vagy arra, hogy vé-gül is elképzelhetetlen ez a hirtelen mindent összepakolás, ládaszegecse-lés, idegenbe érkezés? Vagy talán ar-ra, hogy milyen érthetetlen, hogy magyarként Magyarországra tolon-coltak félfalunyi embert, és hogy mi-lyen az, amikor magyarként Ma-gyarországon kell honvágygal leélni egy életet? De ismerik-e a honvágyat egyáltalán? Tudják-e, mi az, vissza-

ja halkan: „Áll-e még a templom? Egyszer má' haza kéne menni...”

A kép hangulatából is érezzük, hogy az a haza nemcsak kilométerben van nagyon távol, hanem időben is már elérhetetlenül messzinek tűnik. Megvan-e még egyáltalán? Fel le-het-e eleveníteni egyáltalán?

A filmrendező éppen ezt tűzte ki célul: megkeresni azt a másik hazát, a felvidéki Felsőszelit az elhagyására kényszerített családok emlékeiben,

fényképein, szokásaiban, életében. Keczkó Szilvia szakdolgozata alapján indult el, hogy megkeresse és kifaggas-sa a még élő tanúkat, és közelébe ke-rülhessen az évtizedeken át elhallgat-tott tényeknek és emlékeknek. A megfosztottságról, a veszteségről nem volt szabad beszélni, és a félelem meg is tette a hatását: kívülállóknak má-ig nehezen beszélnek a múlttól az érintettek.

A film részleteinek felvillantása köz-ben kiderül a gimnáziumi hallgatóság számára a rendező személyes érintett-sége is: azt a bizonyos élénk ifjúsági életet éppen az ő édesapja, Mátis István vezette lelkészként, akinek szintén el kellett hagynia hazáját és gyülekezetét. Sem Mátis Lilla, sem Keczkó Szilvia nem tanú tehát, mégis úgy beszélnek a múlttól, mintha maguk is jelen let-tek volna. A családban hallott történe-tek erősek, és áttörnek a félelem és fele-dés falát, még ha fájdalmasan is.

***

És a gimnazisták? Mik az ő családi történetek? Ismerik-e saját történelmüket? Látom rajtuk, hogy a képekkel együtt a személyes történetekre figyelnek legszí-vesebben. Megfogja őket, amikor kide-riül, hogy majdnem mindent ott kellett hagyniuk a magyaroknak Felsőszeliben, de a méheket hozhatták. Miért éppen a méheket? Miért kellenének a méhek – gondolják –, és rácsodálkoznak a hasz-nosságukra a filmben. Vagy amikor kiderül, hogy nemcsak üres házakba költöztették be a hányatott sorsú családoka-t, hanem olyanokba is, ahol már lak-tak. Gyakran a kollektív bűnösség elvé-nek másik elszennedőit, a magyaror-szági németekhez parancsolták be „bűn-tetésből” az érkezőket, hogy aztán meg-oldhatatlannak tűnő, máig tartó feszültségekkel teli életet kelljen élniük egymás mellett. A feszültségeknek tehát történe-tük van, és ez is tanulság, amit haza le-het vinni az ünnepség után.

A történeteknek nincs végük, a film sem fér bele negyvenöt percbe, mégis, a megemlékezés végén úgy érzem, gazda-gabban, tapasztaltabban állunk fel – di-ákok és tanárok egyaránt. Folytatódnak az órák és a tananyag, de talán nyitot-tabb ésszel és szívvel kapjuk és adjuk to-vább az adatokat, ki-ki a maga helyén.

■ ITTÉZS SZILVIA (Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium)

„Rögös utat jár mindenki, magam is...”

Beszélgetés Sente Béla népművelővel

► A Csabagyöngye Kulturális Központ igazgatójának, Sente Béla népművelőnek az élete több szálal kötődik az evangélikus egyházhoz. A békéscsabai művelődési szakembert ezekről a kapcsolódási pontokról, illetve az általa vezetett intézményről, az ország egyik legújabb és legmodernebb rendezvényközpontjáról kérdeztük.

– Mit tudhatunk magáról a Csabagyöngye Kulturális Központtól?

– Több intézményegységből álló, összevont közművelődési intézmény vagyunk. Központunk az alig több mint egy éve Békéscsaba főterén átadott, csodálatos, hatezer négyzetméteres kultúrpalota. Büszkeségünk a nagyszerű akusztikájú koncerttermünk, de van konferenciatermünk, kiállítóterünk, táncteremünk és persze sok kisebb próbahelyiség is. Egyszerre ezerhatszáz-ezerhétszáz embert tud fogadni az intézmény. Nagy örömeinkre tavaly száznál több látogató volt – ez egy alig hatvanéves városban komoly sikernek nevezhető. Munkánkat a telt házas rendezvények minősítik.

Kisebbségi házaink működnek Jaminában és a Lencsési lakótelepen, kultúrház a Békéscsaba közeli Mezőmegyerén. Két gyűjteményünk van, az egyik az evangélikus *Schéner Mihály* Kossuth-díjas festőművész nevéhez kötődő Meseház, a másik a Munkácsy Emlékház. A 19. századi kúriában, eredeti bútorokkal berendezett

termekben huszonegy Munkácsy Mihály-festmény tekinthető meg.

– Megjelenik-e valamilyen módon a Csabagyöngye Kulturális Központban a vallás, a hitélet?

– Jó kapcsolatot ápolunk az egyházzal. Amikor tavaly január 22-én átadtuk az épületet, a történelmi egyházak vezetői áldást mondtak a munkánkra, ez ma már így természetes. Az első nagy rendezvényünk a baptisták kóruskurzusa volt. Pár hónappal később ők siettek a segítségünkre, amikor a város főterén rendezett nyilvános orgonahangversenyhez kerestünk erre alkalmas, szállítható orgonát. A több száz főt vonzó koncert egyébként – melyen *Alföldi Csaba*, a Békéscsabai Evangélikus Egyházközség kántora, kiváló orgonaművész játszott – hatalmas sikert aratott.

Rendszeres az együttműködésünk a békéscsabai evangélikus gimnáziummal is, egyes rendezvényeiket itt tartják, a művészeti tagozat diákjaival és pedagógusaival szinte napi kapcsolat-

san működik, tagjai többségében valamely egyháznál világi pozíciót töltenek be. Nem kizárólag vallási énekeket énekelnek; azokat is, de például kortárs műfajokban országos szinten is kiemelkedőt alkotnak. Karvezetőjük az evangélikus gimnázium tanára, *Kutyeyné Ablonczy Katalin* zenepedagógus.

– Ön evangélikus családból származik, és sok szállal kötődik az egyházhoz. Hogyan éli a mindennapi hitéletét?

– Feleségem évtizedek óta a helyi evangélikus szeretetszolgálatot vezeti. Lányom, *Éva* az akkor újrainduló evangélikus gimnázium első évfolyamán tanult, és ott is érettségizett. Kisebbségi fiam, *Áron* ugyaninnen került az Evangélikus Hittudományi Egyetemre, és nagy elhívást érez a fiatalokkal való foglalkozásra. Nagybik fiam, *Vajk*, aki színművész, éppen az evangélikus egyház egyik programját segíti, amelynek célja a bibliaoktatás népszerűsítése. A mi családban tehát a mindennapokban erőteljesen jelen van ez a kötődés. Ezért is lehettem a kilencvenes évek derekán az újrainduló evangélikus gimnázium első igazgatótanácsának el-

nöke öt éven át. Ma is, ahol csak tudom, segítem az iskolát és az egyházat.

– Mit jelent Önnek a misszió szó?

– Úgy ítélem meg, hogy amikor az ember valamely egyházi szervezetben szerepet vállal, az már nem az ember és ember közötti felelősség, hanem ember és Isten közötti kapcsolatról beszélhetünk. Neki kell megfelelni a szolgálatban.

– Népművelőnek tartja magát, miközben sok egyéb tevékenységével is gazdagítja a helyi kulturális életet. Megelégedéssel tekint az életére?

– Ha a hivatásomat nézzük, valóban népművelőnek tartom magam. Nem töröltem ki ezt a kifejezést a szótáramból, hiszen már száz éve használjuk, ennél fogva tradicionális, mérhető a tanár vagy tanító fogalmához. Azt mondhatom, hogy bizonyos rögös utat jár mindenki, én magam is. A mindennapi küzdelemhez az erő feleségem és gyermekeim adják. Azok közé tartozom, akik mindig előre tekintenek, mindig többet szeretnének, hogy előrelendítsék a dolgokat.

■ SZEGFŰ KATALIN

Honnan lehet ismerős a Csabagyöngye szó?

A Csabagyöngye szőlőfajta Békéscsaba gazdasági-kultúrtörténeti hagyatéka. Itt nemesítette az előző századfordulón *Stark Adolf* vaskereskedő és szőlész, aki a korabeli evangélikus egyház oszlopos tagja volt. A korán termő, máig remek génállományú, enyhén muskotályos zamátú csemegeszőlővel nagy sikereket ért el. Manapság könnyű fehérbort készítenek belőle a Balaton-felvidéken, és a pezsgőgyártásban hasznosítják. Békéscsabán most kísérleteznek pálinka készítésével Csabagyöngye szőlőből.

Az, hogy tavalyi megnyitáskor Csabagyöngyének nevezték el a kultúrpalotát, egyrészt jelzi: ezt az értéket a csabaiak meg akarják örökíteni a jövőnek, másrészt arra is utal, hogy az intézmény a békési megyeszékhely ékessége.

Érdekesség, hogy a Csabagyöngye kultúrpalota Stark Adolf egykori lakóháza helyén áll. A szőlőnemesítőről 1992-ben utcát is elneveztek Békéscsabán.

A szavak varázslója

Gabriel García Márquez halálára

Évekkel ezelőtt elbúcsúzott olvasóitól, fájó-szép sorokkal és boldogan, hogy a reményről, az elpusztíthatatlan szerelemről üzenhetett. Régóta küzdött gyógyíthatatlan betegségével, de nem adta meg magát. „Sok még a dolgom! Nagyon sokat kell segítenem!” – mondta egy kései interjújában.

1982-ben, az irodalmi Nobel-díj átvétele után talán ezért sietett haza *Gabriel García Márquez*. Az ünnepelő fővárosba és másnap az aranyfényben tündöklő szülőföldjére: Aracatacába. A szép summából az író pályakezdeket támogató, alapítványokat hozott létre, árvaházakat látogatott. Megvett egy napilapot, hogy igazát minél több emberhez eljuttassa, hiszen az újságírás egész életében elkísérte.

Márquez 1927-ben született egy kis kolumbiai faluban. Ott töltötte nagyszülei életének első kilenc esztendőjét. Vallomása szerint ezután nem is történt vele említésre méltó. Ez persze különösen hangzik, ha arra gondolunk, hogy megjárta az örök várost, Rómát, a csupa fény Párizst; so-

kaig élt Caracasban, Bogotában, sűrűn visszatért Mexikóba; 1967-től pedig Európában lakott. „Fenti állítását művei ismeretében mégis igazoltnak kell tekintenünk – írta legjobb értője és fordítója, *Székács Vera* –, mert azok valóban mind a gyermekkor benyomásait és emlékeit dolgozzák fel.”

Első regényei (*Söpredék*, *Az ezredes úrnak nincs, aki írjon*) nem hoztak igazi sikert. De Márquez írói eszköztára ekkor már teljességében megvan: tömör, minden felesleges kerülő stílusa készen áll, az író így halad gördülékenyen célja felé. Rokonszenve és együttérzéssel – a szegényekkel, az elesettekkel – minden művében tetten érhető. Elragadtatása nemcsak a lét teljességének szól, de a hétköznapi kis csodáinak is. Fáradszóról írt, szerkeszt, fölemeli szavát a szörnyű polgárháború ellen.

És megtörténik a csoda.

1965-ben hazafelé az országúton hirtelen megvilágosodik előtte a regény, amelynek tervét ifjúságától

hordta magában. Bezárkózva a legkisebb szobába, tizenhét hónap alatt megírja a *Száz év magányt!* Hibátlan mű, kimeríthetetlen gazdagsággal; a képzelet véget nem érő történeteivel. Különös Dél-Amerika irodalmában, de a világ nagy regényei között is. Semmilyen más alkotáshoz nem hasonlítható: az elbeszélés ősi forrásaiból hozza üzenetét, a mese tisztaságát és erejét.

Az április 17-én meghalt Márquez kiválasztott volt. Varázsló és Is-

ten virrasztó írónoka. Szavainak apró fénye bevilágította a világot. Ezért lehet, hogy a *Száz év magányt* hazájában, Dél-Amerikában, Japánban vagy Kínában éppúgy megértik, mint Magyarországon. A veszendő emberről beszél egy messzire látó ember. Hatalmas láttató erővel, tisztán és egyszerűen. A makacs élni akarás hitével. Örök reménnyel, hogy az elreteszelt ajtók és zárt szívek kinyílnak egymás felé.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

SZEMEREI GÁBOR

Mélység-tudat

Mélységbe rogytam,
Sötétben kóboroltam,
Nyomorúságban
Éltem e nagy világban.
Én nem is éltem,
Csak úgy voltam és féltem
Felfeszítve
A rám mért szenvedésre.
Míg jött valaki,
Hogy végre megszabadítsom,
Sebzett lelkemre
Húsvéti hajnalt borítsom.
Kértem: csak egy perc,
Mélyből valamit
hadd hozzak fel!
Semmi egyebet,
Csak a tudatot,
hogy jártam idelent.
Ez a tudat elkísér,
Küzdelmeimben segítség,
Bátorítás, nem más.
A legnagyobb mélyből is
van feltámadás!

Főhajtással – emelkedett szívvel

Csepregi Bélára emlékeztek

Csepregi Béla minden tekintetben megérdemelte, hogy bekerüljön Sárszentlőrinc neves lelkészeinek sorába. Kimagasló szerep jutott neki a múlt század közepén a nagy hatású evangélikai mozgalomban; kulcsalakja a finn–magyar evangélikus kapcsolatok szorosabbra fonódásának; a népfőiskolai mozgalom jelentős személyisége volt; Sárszentlőrinc egyházi és ösztársadalmi életében is meghatározó szolgálatot végzett – és nem melleleg kilenc gyermeket nevelt fel (közülük négyen lelkészek lettek) a szolgálatban teljes szívvel mellette álló feleségével együtt.

Nem lehet egy rövid tudósításban beszámolni erről a hallatlanul gazdag, Istentől bőségesen megáldott életről, a mintegy kétórás emlék-istentisztelet sem biztosíthatott erre elég keretet, pedig a szervezők által meghívott igehirdetőknél, előadóknál aligha lehetett volna alkalmasabbakat találni, hiszen nemcsak kiváló rétorok, de mindannyiukat ezer szál fűzi Csepregi Bélához.

Gáncs Péter elnök-püspök a meghívóban szereplő igéből (Róm 5,5) a reménység motívumát emelte ki. Az 1953-ban színt a „megregulázás” szándékával az evangélikai mozgalomból kiemelt, egy Tolna megyei kis faluba helyezett lelkésznek meg kellett vívnia harcát az újrendeződé, az új helyzethez alkalmazkodás terén. Ebben senki és semmi más nem segíthetett rajta, csak a reménység, mégpedig a fel-támadott Úr Jézus Krisztusba vetett reménység.

A gyülekezetben elmondott első igehirdetéséből három megrendítő, megfontolandó és magunkévá teendő tételre épült a maga számára megfogalmazott, eltökéltséget sugárzó programbeszéde: a lelkipásztorkodás nem közhasznú foglalkozás; a lelkipásztorkodás halállal eljegyzett élet; a lelkeket

mentő munkának nincs határa – hangsúlyozta a püspök.

Zászkaliczky Pál nyugalmazott evangélikus lelkész azt a mély barátságot és a hitbéli, testvéri közösséget emelte ki, amely az édesapja és Csepregi Béla között volt, és amely a második, sőt a harmadik generációra is áthagyományozódott a két család között.

Renkecz József nyugalmazott sárszentlőrinci iskolaigazgató két tényezőt tartott fontosnak megemlíteni Csepregi Bélára emlékezve. Egyrészt azt, hogy tudása, tapasztalata, bölcsessége, emberekkel bántani tudása, elfogadó személye alkalmassá tette arra, hogy a falu különböző világi testületeibe is bevonják hasznos, alkotó tagként; másrészt azt, hogy a kilencvenes évek elején a szabadabbá váló politikai, társadalmi viszonyok között együtt indíthattak két népfőiskolát is Uzdon és Sárszentlőrincen, ami Renkecz József életében új világot nyitott ki, ahol kiválóan tudtak együtt dolgozni.

Csepregi Márta, a kilenc gyermek közül korban a középső az erre az alkalomra kiadott impozáns, gazdag tartalmú, Csepregi Béla írásait bemutató könyv szerkesztőjeként mondta el a kötet születésének körülményeit, a szerkesztői szempontokat. Alázatos beszámolóját személyes

vallomásokkal egészítette ki gyermekkorára vonatkozóan, megvallva, hogy élete legboldogabb éveit a kicsiny faluhoz fűződnek, s hogy ebben első helyen a minden fontosat megadó szülői szeretet és gondoskodás játszott a főszerepet.

A Csepregi Béla századik születésnapján tartott istentisztelet a templomkertben, a tanítók falánál ért véget, ahol Szabó Vilmos Béla, a Tolna-Baranyai Evangélikus Egyházmegye esperese szentelte fel az alkalmat megörökítő emléktáblát.

A program zárásaként a gyülekezet kivonult a temetőbe Csepregi Béla és felesége, Pirooska néni sírjához, majd

a gyülekezeti házban bőven terített asztalok mellett folyt még sokáig a beszélgetés, az emlékezés az ország sok pontjáról összejött ismerős, rokon, barát, keresztény testvér között.

Csepregi Béla Istenre figyelő, neki engedelmeskedő, alázatos élete sokunknak példa, tiszteletet, főhajtást érdemlő. Ugyanakkor mindannyian tudjuk, hogy ez nem az ő érdeme, hanem Urának, Krisztusának a kegyelme – ha valaki, akkor ezt elsősorban ő tudta, ő élte leginkább. Ezért is így lehetett lélekemelő, hálaadás-sal teli ez a húsvéti, elsősorban a Fel-támadott nagyságát felmutató ünnep.

■ BAKAY PÉTER

KISS TAMÁS FELVÉTELE

A SZERZŐ FELVÉTELE

▶ **Csepregi Béla születésének századik évfordulóján megjelent egy kötet, amely *A kegyelem forrásánál* címet kapta. A család némi tanakodás után úgy döntött, hogy a kötetben mindenestül a lelkészé lesz a szó, az ő írásaiból, illetve kazettára felvett prédikációiból állították össze a könyv anyagát. A szerkesztői feladatot Csepregi Márta – a lelkész egyik lánya – vállalta magára.**

Az írárok hosszú időt fognak köze, hiszen szerzőjük kilencven évét élt, így az olvasás során többretegű időutazásban is részünk lehet. A legkorábbi szöveg 1939-ből való, míg a legkésőbbi 2000-ből. Tudjuk, hogy ebben a történelmi korban egymástól nagyon erőteljesen elhatárolódó politikai rendszerek követték egymást, és az evangélikus egyház történetére is hatással voltak az egymást váltó rezsimok.

Különleges megtapasztalni, ahogyan az egyes korszakok üzenetei itt-ott beszivárognak az írárokba, ugyanakkor az alap kezdettől végig az az állandó üzenet, amelyet a könyv címe pontosan megfogalmaz.

A válogatás részben időrendi sorrendet követ, részben pedig különböző műfajokat társít.

Az *Élő Víz* című folyóiratot Csepregi Béla 1947-től '53-ig szerkesztette evangélikai lelkészként, és maga is írt az újságba. 2014-ben olvasva ezeket az igehirdetéseket, beszámolókat egyrészt szembeötlő, hogy az elmúlt hetven évben mennyit változott a teológiai gondolkodás, másrészt talán némi irigység is elfog bennünket. Az evangélikai időszerűsége ugyanis kiemelkedően aktív periódusa volt az egyháznak. Lelkészek és civilek hatalmas lelkesedéssel, időt, pénzt, energiát nem sajnálva járták az országot, és hirdették azt, amit meggyőződésük szerint hirdetniük kellett: a bűnbocsánatot.

A kegyelem forrásánál

Könyvismertető unokaszemmel

Azok, akik annak idején az evangélikai mozgalomban részt vettek, egész életükre lelki társak és barátok maradtak, akkor is, amikor a mozgalom már nem működhetett tovább. Szembesülve ezzel a lendülettel, felébredhet bennünk a vágy: bárcsak a mi korunk is részesülne abból az erőből, elszántságból, odaadásból és érdeklődésből, amely azt az időt, azokat az embereket jellemezte!

Természetesen a finnországi ébredési mozgalmakról és a Csepregi Béla szívéhez legközelebb álló *laestadiánusokról* is olvashatunk a könyvben. Ezek a beszámolók egytől egyig nagyon érzéletes leírások, sugárzik belőlük a lelkésznek a finn nép iránti szeretete és a közöttük átélt élmények alapvető, átformáló hatása.

***

Az 1953-as év komoly változást hozott a lelkész és családja életében: budapesti lakhelyüket Sárszentlőrincre cserélték. (Hogy a költözést hogyan élte meg, kiderül a könyv elején található életinterjúból, mert az írásait megelőzően rövidített formában olvasható a *Nem voltam egyedül – Beszélgetések az evangélikus közelműltről* című kötetben [Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség, Budapest, 1995] megjelent beszélgetés.)

Külön fejezetben találunk válogatást Csepregi Béla Sárszentlőrincen elhangzott prédikációiból, amelyek többnyire kazettán maradtak fenn. A rá következő részben temetési beszédeivel ismerkedhetünk, amelyeket viszont leírt,

A Finnországban tartott igehirdetésekből szintén kapunk egy csokrot. Ezek eredetileg finnül jelentek meg, de most magyarul is hozzáférhetővé váltak. Különösen érdekes a fejezethez tartozó bevezető – minden fejezethez tartozik ilyen –, amelyből megtudjuk,

A nyelvész is megmutatkozik a kötetben: Sárszentlőrinc és környéke földrajzi neveinek eredetéről olvashatunk a lelkész tollából.

Az evangélikus közelműltről és jelenről szóló rész immár visszaemlékezés az evangélikációra, az ébredési mozgalmakra és a népfőiskolákra. Itt részletekbe menően ismerhetjük meg ennek az időszaknak a törekvéseit, a kezdeteket, a beteljesedést és az el nem ért álmokat.

A múltba tekintés mellett a jelen feladatairól és a tervekről is ír a szerző, illetve eredményekről is beszámol, például a kilencvenes évek elején alapított sárszentlőrinci népfőiskoláról.

A hetvenes, majd a kilencvenes években megjelent cikkeket olvasva örülhetünk, amiért Csepregi Béla hosszú életet élt, és megérte azt az időszakot, amikor újra őszintén, az elvárt ideológiától mentesen oszthatja meg gondolatait az olvasókkal. De azt is látjuk, hogy minden írás tartalmaz új információt a többihez képest, a megjelenés időpontjától függetlenül, így a teljes képet ezek összessége adja ki.

Az *Élő Víz* is visszatért, mert az *Evangelikus Élet* 1985-től ezzel a címmel indított rovatot, amelynek a szerkesztésével őt bízták meg. Miközben alaposan és lelkiismeretesen magyarázza az egyes bibliai szakaszokat, arra is figyelmesek lehetünk, hogy ez már nem egészen a negyvenes évekbeli *Élő Víz* szerkesztőjének a hangja – új színeket, hangsúlyokat kaptak a szavai. Végül néhány személyes emlék és egy műfordításrészlet kerül elénk.

Csepregi Béla nyelvhasználatának gazdagsága és igényessége mind írásban, mind élőszóban feltűnő volt. De a nyelvi gazdagságon túl a mondataiból, megfogalmazásaiból gyakran valamiféle lelkesedés és életszeretet is árad. Többek között ezért olyan élvezetes az utolsó néhány írás, amelyek egyrészt finn barátokhoz és finnországi élményekhez kötődnek, másrészt a kilencvenes években is bemutatkozik.

Az utolsó fejezet egy késői műfordításának, a *Szerencsés Félix* című Mika Waltari-regénynek a részlete.

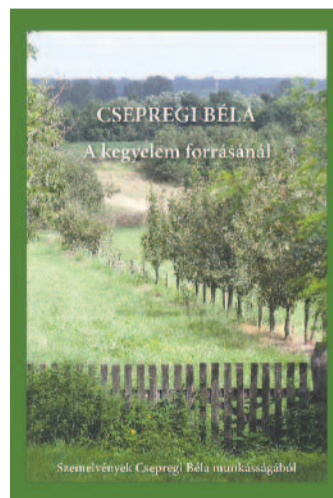
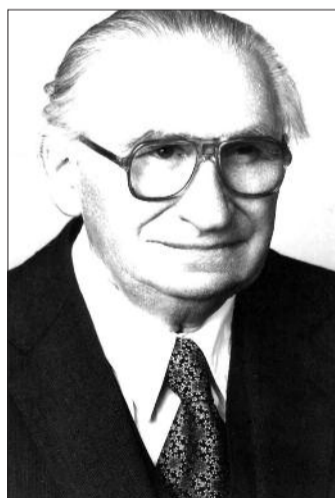
***

Zárásként hadd álljon itt néhány személyesebb sor is.

Az unoka sok mindent hallott nagypapája tevékenységeiről a nagyszülői házban, de a legfontosabb mégsem ez volt a számára. Gyerekként talán csak érzés szintjén fogalmazódott meg az, ami felnőttként tudatosan megélhetővé vált: olyan mértékű bizalom és ráhagyatkozás kötötte őt az Úristenhez, amelyet csak kevés embernél lehet látni. Ennek biztosan nagy szerepe volt abban, hogy az örömteli kihívások és a fájdalmas veszteségek közepette is képes volt az egyes élethelyzetekből a tőle telhető legjobbat kihozni.

A könyv csak izelítő munkásságából, gondolataiból, de így is tetten érhető az a derűs, pozitív életszemlélet, amely ezen a megkérdőjelezhetetlen bizalom alapult.

■ MÁDY ERZSÉBET

Személyes Csepregi Béla munkásságából

hogy a finn hallgatóságot mennyire megérintették a tőlük gyökeresen eltérő körülmények közül érkező magyar lelkész igemagyarázatai.

***

Csepregi Béla, ahogy az életinterjúban elmesélte, eredeti terve szerint bölcsész szeretett volna lenni. Helytörténeti tanulmányait látva ezen nem csodálkozunk. Kutatta a gyülekezet és a község történetét, majd munkája eredményeit egy-egy előadás formájában osztotta meg a gyülekezeti tagokkal a templomszertelési évfordulókon. Szerette volna, ha a sárszentlőrinciek tudatára ébrednek saját értékeiknek, megismerik a falu neves szülőit, lakóit. Komoly tiszteletet és megértést tükröznek a tanulmányok, de a mögöttük álló munka is látványos.

Csepregi Béla: A kegyelem forrásánál. Személyes Csepregi Béla munkásságából. Szerkesztette Csepregi Márta. Kiadta a Sárszentlőrinci Evangélikus Egyházközség, Sárszentlőrinc, 2014. Ára 1500 forint. Megrendelhető a sárszentlőrinci evangélikus lelkézi hivatalban (7047 Sárszentlőrinc, Petőfi u. 45.), vagy átvehető a Kelenföldi Evangélikus Egyházközség Lelkési Hivatalában (1114 Budapest, Bocskai út 10.).

VENYERCsÁN LÁSZLÓ

Harmadnapon

*Sziclák hasadtak, rengett a föld,
életre támadt fel a megölt –
mert erősebb a halálnál az Élet
minden, minden, ahogy írva van, úgy lett:
gyümölcsé érett isteni ígéret,
s zászlaja lengett a győztes Igének.*

A nyolcvannégy éves baptista költő, *Venyercsán László* élete Tótkomlóson indult, ma Székesfehérváron él.

Ahogy növekszik életévének száma, úgy rövidülnek a versek, amelyekben tömörítve adja át gondolatait az olvasóknak. A tömör fogalmazás – mintegy gondolatesszencia – koncentrált igazságokat tár az olvasó elé. Ezek a gondolatsűrűmények evangéliumi üzeneteket hordoznak, és nemcsak pontos lenyomatát adják a költő lelkeségének, hanem képesek olvasóit a mindennapi élet szikár monoton-ságából kizökkentve lelki tartalommal felüdíteni.

Számos kötete, amelyet a Székesfehérvári Vörösmarty Társaság és a Baptista Kiadó jelentetett meg, *Venyercsán László* irodalom iránti elkötelezettségét bizonyítja.

■ MAROSI NAGY LAJOS

Kifizetve

„Eltörölte a követelésével minket terhelő adóslevelet, amely minket vádolt, eltávolította azt az útból, odaszegezve a keresztfára.” (Kol 2,14)

Másfél évvel ezelőtt nagyon szomorú hírről értesültünk. Egy fiatal miskolci testvérpár – tizenhét, illetve tizennyolc évesek – elvesztette a szüleit. Édesanyjuk súlyos betegségben hunyt el, édesapjuk pedig tragikus autóbaleset áldozata lett. Jó ideig úgy tűnt, hogy a fiatalok magukra maradnak ebben a nagyon nehéz helyzetben. Lelki traumájukat még az is súlyosbította, hogy teljesen bizonytalanná vált a lakhatásuk, és reális lehetősége volt annak is, hogy az utcára kerülnek, mivel a megörökölt lakáson többmillió hiteltartozás volt.

Többen összefogtak azért, hogy valamilyen módon segítsenek ennek a

két fiatalnak. Jelentős segítséget kaptak *dr. Kriza Ákostól*, Miskolc megyei jogú város polgármesterétől, aki igyekezett ebben a helyzetben felkarolni őket. Hasonló támogatás érkezett még sok magánszemélytől, intézménytől és a Miskolci Evangélikus Egyházközség *IHS (In His Steps)* elnevezésű, új generációs dicsőítő zenekarától is.

A zenekar vezetőjével, *Bodnár Balázssal* megbeszélve vállaltuk, hogy jótékonyági koncertet szervezünk, és ennek bevételével támogatjuk a két fiatalat. A koncertre ez év március 29-én, szombaton délután került sor a Lévay József Református Gimnázium tornatermében. A koncert bevétele több mint háromszáz ezer forint volt.

Az elmúlt hetekben folytatódott az adománygyűjtés, és a város vezeté-

se megállapodott a hitelező bankkal. Ennek eredményeként április 14-én a miskolci városházán a polgármester átadta a város és a támogatók nevében azt az okiratot, mely igazolja, hogy a *Fazekas* testvérpárnak minden tartozása ki van fizetve.

A Szentírás olvasva könnyen önmagunkra ismerhetünk. A szerető Isten nem hagy minket sem magunkra. Elküldte Jézust ebbe a világba, aki vállalta emberi mivoltunkat és bűneink büntetését is. Keletkezett tartozásunkat, adóslevelünket halálával a kereszten fizette ki és törölte el. Legyen ezért hála és dicsőség Istennek! Köszönjük, hogy az ő nyomdokain járva a miskolci *In His Steps* zenekar is eszköz lehetett a két fiatal banki adóslevelének az eltörlésében.

■ SÁNDOR FRIGYES *lelkész* (Miskolc)

Egy bátor könyv – sok újdonsággal

Ribár János: Istenkeresők és kételkedők kátéja

► „Vannak istenkeresők!” Ezzel a felkiáltással kezdődik *Ribár János* hiánypótló könyve, az *Istenkeresők és kételkedők kátéja*. Igen, igaza van egyházunk nyugalmazott esperesének, valóban vannak istenkereső emberek. Talán még csak a diplomájától előtt állnak, talán már csendben ott ülnek a gyülekezeti terem hátsó soraiban, de mindenképpen köztünk élnek, s várnak arra, hogy megszólítsuk őket! Várnak arra, hogy valaki feleljen a kérdéseikre, hogy valaki közel lépjen hozzájuk, s beszéljessen velük a félelmeikről, kételyeikről. Ez a könyv nem más, mint egy – szeretetteljes, tanító, őszinte s az ige üzenetét a mai helyzetben megszólaltató – lépés feléjük.

A kötet minden válasza érthető és szerethető a kereső emberek számára, mert nem kioktató hangon szólal meg, hanem igékkel alátámasztott bizonyágtételként.

„Hiánypótló” könyvről van szó, s nem véletlenül használom ezt a szót, mert valóban nagy szükség van rá. Mi benne az újdonság?

Először is már maga a bátor-ság, hogy ilyen címmel és ilyen témákkal kiadvány jelent meg egyházunkban. A könyvben harminckét kérdésre keresi a szerző a válaszokat, s köztük nem egy olyan témákat feszeget, amelyek sokáig tabunak számítottak. Csak néhányat említek.

„6. A gyülekezeti tagok semmivel sem különbek, mint a hitetlenek. Ha Jézus megváltoztatja az embereket, akkor ez miért nem látszik rajtuk?”

„8. A lelkészek közül sokan nem alkalmasak emberi példaképnek (pedofil papok, anyagiasság stb.). Honnan tudjam, hogy igazat mondanak-e a nem látható dolgokról, ha a látható dolgokban is mást mondanak, mint amit tesznek?”

„23. A Biblia is tud spiritizmusról, halottidézésről. Mi a baj ezekkel? Ha kapcsolatot teremthetünk elhunyt szeretteinkkel, kinek ártunk ezzel?” Nem könnyű kérdések, s elgondol-

koztató, hogy miért pont ezeket tették fel az emberek... De ha már feltették, akkor nem szabad kiretusálni, eltüntetni, újat és szépet írni helyettük, hanem őszintén válaszolni

a kérdéseket! Az Evangélikus Missziói Központ munkatársai laikusokat is megkérdezve gyűjtötték össze a megválaszolható felvetéseket, így valóban azokról a témákról esik szó, amelyek foglalkoztatják a mai kor emberét.

Harmadszor újdonság a könyv abban is, hogy evangélikus egyházunk adta ki. Parókus lelkészként és iskolalelkészként is sokat beszélgettem diákokkal hasonló témákról. Ehhez voltak könyveim is, de egyik sem az evangélikus egyház tanítása szerint válaszolt. Nagy segítséget nyújtottak ugyan e kiadványok – de még jobb, hogy végre kézbe tudunk adni egy olyan könyvet, amellyel kapcsolatban nem kell elmondanunk, hogy mi mit gondolunk másként egy-egy felvetett kérdéstről.

Szeretettel ajánlom tehát *Ribár János* kötetét azoknak is, akiket kérdeznek, s azoknak is, akik nem merik feltenni a kérdéseiket, de őszinte és megnyugtató választ szeretnének kapni. Vannak istenkereső emberek! S van az embert kereső Isten is! E könyv áldott eszköz lehet a kételkedő, vívódó, a mai világ zűrzavarában eltévedt istenkereső embereknek, hogy találkozzanak az őket kereső Istennel.

■ DEÁK LÁSZLÓ

Ribár János: Istenkeresők és kételkedők kátéja. (Élő Víz füzetek 7.) Szerkesztette Szeverényi János. Kiadta az Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió és az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE). Budapest, 2013. Megrendelhető: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40. Tel./fax: 06-1/400-3057, e-mail: evmis@lutheran.hu

QUASI MODO GENITI VASÁRNAPJÁRA

Türelemes szeretet

Péter apostol írja: *„Mint újszülött csecsemők, a hamisítatlan lelki tejet kívánjátok, hogy azon növekedjete az üdvösségre.”* (1Pt 2,2)

Pál apostol is használja ezt a hasonlatot: *„Tejnek italával tápláltalak titeket és nem kemény edellel, mert még nem bírtátok volna meg, sőt még most sem bírjátok meg.”* (1Kor 3,2)

Türelemes szeretettel kell tehát várni a tanítványi élet kibontakozását. Az indulás lehet látványos, mint a jeruzsálemi gyülekezet pünkösdi megalkulása, de ez csak a kezdet.

Jézus egyik példázatában is erre a türelemre int, amikor Isten országát búzavetéshez hasonlítja. A mag csírázását, szárbá szökkenését nem lehet sürgetni. Türelemmel várni kell. Az első időben nem látszik még az élet sarjadása. Sőt a földbe hullott mag a bomlás jeleit mutatja. Aztán lassan megindul benne az élet (Mt 13,3). Jakab apostol hasonlóan ír a levelében: *„A szántóvető várja a földnek drága gyümölcsét, és türelemmel várja, amíg az korai és késői esőt kap. Legyetek tehát ti is türelemmel.”* (Jak 5,7–8)

Jézus türelemes hozzánk. Gyermekkorunk óta mennyi mindenre tanított. Mi pedig, mint a rossz diák, egy-egy kérdésünkkel áruljuk el, hogy tanításából milyen keveset értettünk meg. Jézus nem háborodik fel, türelemesen segít tovább. A szeretet nem vár azonnal eredményeket. Hosszú távra tervez.

Jézus türelemes szeretete nemcsak boldog tapasztalatunk, de elkötelezés is, hogy ebben is kövessük őt. Legyünk türelemesek egymás iránt az élet dolgaiban és a hit kérdéseiben is. A missziói munkában nem lehet gyors sikerekre, látványos eredményekre számítani. A tanítványi élet belső fejlődése időigényes. Itt nem lehet stopperórával mérni az eredményt. De lehet bízni abban, hogy Isten, aki elkezdte jó munkáját, be is fejezi a Krisztus napjára, és a kis csecsemők felnövekednek.

■ MADOCsAI MIKLÓS

HETI ÚTRAVALÓ

„Áldott a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki nagy irgalmából újszülött minket Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadása által élő reménységre.” (1Pt 1,3)

Húsvét ünnepe után az 1. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéiben az új élet Teremtője jelenik meg előttünk, aki feltámadt megigazulásunkért, és legyőzi hitetlenségünket. Az ősegyházban a húsvétkor megkeresztelt hívők fehérvásárnapig viselték hófehér ruhájukat – *Quasi modo geniti: „mint újszülött csecsemők”* (1Pt 2,2). „Ha valaki Krisztusban van, új teremtmény az. A régiek elmúltak: íme, újjá lett minden.” (2Kor 5,17; LK) *Luther* hiszi s vallja: „Isten szívű minket újjá az igazság igéjével. Aki hiszi ezt az ígét, hogy Krisztus az ő javára halt meg s támadott fel, az újjászületik tőle. Szentleket vesz, és megismeri az Isten kegyelmes akaratát: az ember egyedül Krisztus szenvedéséért és feltámadásából igazul meg s üdvözüli!” Feltámadása után, a hét első napján Jézus megjelent tanítványainak, és szólt: *„Békesség néktek! Ahogyan engem elküldött az Atya, én is elküldelek titeket. (...) Vegyetek Szentleket!”* Nyolc nap múlva a hiányzó Tamásnak is megmutatta a sebeit: *„...nyújtsd ide a kezedet, és tedd az oldalamra, és ne légy hitetlen, hanem hívő. (...) Mivel látsz engem, hiszel: boldogok, akik nem látnak és hisznek.”* (Jn 20,21–22.27.29) „Él az én Uram, áldott Megváltóm, Istenem és szabadításom.” (GyLK 678) A szemtanú Péter is nekünk üzeni: *„Őt szerettétek, pedig nem láttátok, őbenne hiszték, bár most sem látjátok, és kimondhatatlan, dicsőült örömmel örvendeztek, mert...”* (1Pt 1,8) Az őszövétségi evangélista is biztat: *„Énekeljete az Úrnak új éneket, dicsőretea a föld széléig...! Dicsőítsék az Urat...!”* (Ézs 42,10.12) Jób a szenvedési középette is helyesen beszélt Istenéről, és *„az Úr jóra fordította Jób sorsát, miután Jób imádkozott barátaiért... jobban megáldotta Jóbót azután, mint azelőtt.”* (Jób 42,10.12) Péter így folytatja heti igénk tanítását az újjászületésről: *„...egymást kitarthatóan, tiszta szívből szeressétek, mint akik nem romlandó, hanem romolhatatlan magból születettek újjá Isten élő és maradandó igéje által.”* (1Pt 1,22–23) Főpapi imájában Jézus a mindenkor tanítványaiért könyörög, *„azokért, akiket nekem adtál, mert a teid... Szent Atyám, tartsd meg őket a te neved által... örizd meg őket a gonosztól. (...) Szenteld meg őket az igazsággal... én is elküldtem őket a világba.”* (Jn 17,9.11.15.17.18) Arimátiai József maga temette el az Urat: *„...elment Pilátushoz, és elkérte Jézus testét. Aztán levette, gyolcsba göngyöltte, és elhelyezte egy sziklába vágott sírboltba, amelyben még senki sem feküdt soha.”* (Lk 23,52–53) Az új élet Teremtője húsvét előtt felemelt hangon mondta: *„Aki hisz énbenem, az nem énbennem hisz, hanem abban, aki elküldött engem... maga az Atya parancsolta meg nekem, hogy mit mondjak, és mit beszéljek. Én pedig tudom, hogy az ő parancsolata örök élet.”* (Jn 12,44.49–50) Mi is hisszük s valljuk: Jézus egylényegű az Atyával. *„Ő az igaz Isten és az örök élet.”* (1Jn 5,20) *„Mindennem vagy, Jézusom, / A halálban örök élet! / Veled mennyben újra élek.”* (EÉ 392,3)

■ GARAI ANDRÁS

HIRDETÉS

Nyugdíjas lelkészcsaládok összejövetele

A nyugdíjas lelkészcsaládok szokásos összejövetelét a Deák téren május 2-án, pénteken fél 10-kor tartjuk. Meghallgatjuk *Madocsa Miklós* megemlékezését *dr. Benes Miklós* vári segédlelkészről és *Tar Kata* előadását *A zsidó páskavacsora liturgiájának Jézusra mutató előjelei* címmel.

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Házi egér

Ezt a kis rágcsálót minden gyerek ismeri, ha nem látta, akkor hallott róla. Emberi közvetítéssel szinte az egész világon elterjedt, ott van például a sarkkört kutatóállományokon is.

A házi egér úgynevezett nagycsaládokban él, az egyes állatok szagukról ismerik fel egymást. Generációk élhetnek le életüket egyetlen kamrában, pincében, istállóban anélkül, hogy hegyes orrocskájukat akár egyszer is ki dugták volna onnan.

Hihetetlenül szaporák: a nőtények évente nyolc-tíz alkalommal ellenek, egyszerre négy-nyolc, de akár tizenkét fiókájuk is lehet. Ezek papírból és rongydarabkákból apróra rágott puha fészekben pihennek, csúszkák, zárt szeműek, de gyorsan fejlődnek, és két hónaposan már maguk is szaporodhatnak.

A házi egér mindenevő. Növényi és állati eredetű táplálékot egyaránt

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

de csendes helyen – ilyen volt a tyúkház is – nappal is előbújik. Néha leültem a sarokba, és figyeltem őket. Először csak a fejüket dugták ki a lyukból, szimatoltak, aztán kutatni kezdtek magok után. A mozdulatlan emberi alakot nem ismerték fel.

fogyaszt, és mindent megrágcsál, amihez csak hozzáférhet. Az emberi táplálék rágcsálásával, szennyezésével sok kárt okozhat. Kedvence a sajt, a szalonna, a dió, a padlason lyukat rág a gabonaszások oldalába, szereti a gyümölcsöt, a kenyeret – tulajdonképpen mindent, amit mi, emberek is szeretünk.

Ügyesen kúszik, akár fél méter magasra is felugrik.

Sokan félnék az egerektől, utálják őket, pedig ha kártevéseiktől eltekintünk, érdekes életmódú és nagyon helyes állatok. Gyermekkoromból emlékszem egy nagy, vályogból épült tyúkházra, ahol nagyon sok egér is lakott. Ha beléptem, már éreztem a jellegzetes „egérszagot”, az állatok vizeletének illatát. Mindenütt sötétlettek a vályogfalba fúrt lakások bejáratai.

A házi egér főleg éjszaka tevékeny,

Egy alkalommal sajt darabot tettem a földre. Alig bújik ki az első egér, máris megérezte a csábító illatot. Hosszasan szimatolt, aztán lassan, gyanakodva megindult feléje. Csak miután többször, egyre szűkülő körökben körbejárta, harapott bele, de akkor olyan boldogan és gyorsan rágcsált, hogy percek alatt még a morzsáit is eltüntette.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, milyen súlyú egy házi egér?
2. Hány évig él?
3. Mely állatok az ellenségei?

Válaszok: 1. 15–30 gramm; 2. egy-két évtized; 3. macska, kutyák.

Péter

▶ Most induló ötrészes sorozatunkban Jézus egyik tanítványának, Péternek az életéből idézzük fel eseményeket. Mindegyik történethez egy-egy rejtvény is tartozik. A helyes megfejtéseket összegyűjtve, mind az ötöt együtt küldjétek el szerkesztőségünk címére (1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.

RAJZ: JENES KATALIN

GYERMEKVÁR

1.

Amikor Jézus egyszer Kapernaumban járt a tanítványaival, és bement a templomba, odamentek Péterhez azok, akik a templomadót szedték. Megkérdezték tőle:

– A ti mesteretek nem fizet templomadót?

– De igen – felelte a megkérdezett.

Jézus is hallotta ezt, és amikor újra magukban voltak, így fordult Péterhez: – Mit gondolsz, a földi királyok kiktől szednek adót: a saját gyerekeiktől vagy az idegenektől?

– Az idegenektől – hangzott a felelet.

– Akkor a fiak szabadok, vagyis nincs ilyen kötelezettségük – mondta Jézus.

Arra utalt ezzel, hogy mivel ő Isten Fia, rá sok olyan vallási szabály nem vonatkozik, amely az emberekre igen. De így folytatta:

– Ne botránkoztassuk meg az adószedőket! Menj a tengerhez, vedd be a horgot, és fogd ki az első halat, amely rákad! Amikor felnyitod a száját, találsz benne egy ezüstpénzt. Vedd ki, és add oda nekik értem és érted!

Minden úgy történt, ahogy Jézus mondta.

Melyik halat fogja ki Péter?

Bibliai fejszámoló

Add hozzá József testvéreinek számához a csapások számát.

Ehhez add hozzá azt a számot, ahány nap alatt teremtette Isten a világot.

Oszd el Nőé fiainak a számával.

Add hozzá a tanítványok számát.

Az eredményt szorozd meg Ádám és Éva fiainak a számával.

Vond ki belőle azt a számot, ahány napig ömlött az eső az özönvíz idején.

Add hozzá Zebedeus fiainak a számát.

Ezt szorozd meg az evangéliumok számával.

Oszd el Lábán lányainak a számával.

Add hozzá azt a számot, ahány évet a víz partján eltöltött a bethesdai beteg a gyógyulásra várva.

Vond ki belőle a fáraó álmainak a kétszeresét.

Az eredményt oszd el Péter tagadásainak a számával.

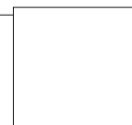
Add hozzá az egyiptomi szűk esztendőök számát.

Vond ki az eredményből azt a számot, ahány meggő-

gyított leprás visszament Jézushoz megköszönni a csodát.

Az így kapott eredményt oszd el a kőtáblákon szereplő parancsolatok számával.

Írd a négyzetbe a végeredményt!

20 : 10 = 20	20 = 1 - 21	12 = 7 + 4
42 : 3 = 14	4 - 4 = 0	48 = 8 + 40
16 : 2 = 8	4 × 4 = 16	4 = 2 + 2
42 - 40 = 2	21 = 2 × 10	21 = 12 + 9
27 : 3 = 9	21 + 6 = 27	11 + 10 = 21

(Megoldás – soronként olvasva)

A tanító néni kérdezi:

- Gyerekek, ki tudja, hogyan jutunk tiszta ivóvízhez?
- Móricka jelentkezik:
- Merítünk a folyóból egy pohár vizet, és jól megmossuk.

***

– Petike, már megint elkéstél! Mi ennek az oka?

- Tanár úr, a közlekedési táblák.
- Na, ne nevetess már! Hogy lehetne a késésed oka egy tábla?!
- Úgy, hogy az volt ráírva: „Vigyázat, iskola! Lassíts!”

***

HUMORZSÁK

Magyarórán a tanító néni Józsikát korholja:

– Józsika, a kutyádról írt fogalmazásod szó szerint megegyezik a testvéredével.

– Igen, tanító néni, mert ugyanarról a kutyáról szól.

***

– Mikor üzték ki Ádámot és Évát a paradicsomból?

- Összel.
- Miért pont ősszel?
- Mert az alma ősszel érik.

***

– Pistike, ki volt I. András apja?

– Nulladik András.

***

– Az én kisfiam rendkívüli gyerek, tele van eredeti ötletekkel. Ugye, tanár úr?

– Ó, igen. Különösen, ami a helyesírást illeti...

Egyházunk lelkészei, püspökei közül többen érezték elhívást arra, hogy az irodalom eszközeit is felhasználják az emberi lelkek, szívek nemesítésére. Dr. Fabiny Tamás nagy elődökét – *Sztáray Mihályt, Bornemisza Pétert, Kis Jánost, Székács Józsefet, Kovács Sándort, Kapi Bélát* – követve nem csak lelkészként, püspökként él az Úrtól kapott adottságaival, s az új körülményekhez igazodva az írott sajtó mellett az elektronikus médiában is közli írásait.

Gyökereit kutatva nagy távolságot kell befutnunk ahhoz, hogy keletről – az erdélyi szász apai ősoktól – a nyugati, kemenesaljai magyar anyai elődökig eljussunk. Ereikben mindkét ágon nemesi vér is csörgedezett. Az apai ág múltjába tekintve ároni családra lelünk, amely a 18. század végén bűvópataként eltűnt, hogy egy időre polgári foglalkozások viselőinek adjon teret. Ám a 20. század közepén ismét megjelent, s már a második generáció követi az ősök hivatását.

Fabiny Tamás 1959. február 5-én született Budapesten. Édesapja, *dr. Fabiny Tibor* evangélikus lelkész, egyháztörténész s az Evangélikus Teológiai Akadémia tanára volt. Édesanyja, *Saródy Valéria* tanítónőként – három gyermeket nevelve – osztozott a férjük hivatását átélő lelkészfeleségek sorsában.

Nős (1991), felesége *Fabiny (Benedek) Katalin* középiskolai tanár. Három gyermekük van: *Blanka* (1994), *Márton* (1996) és *Lujza* (2005).

Az általános iskolát Miskolcon és

EVANGÉLIKUS GYŰJTEMÉNYI SZEMLE

► **Rovatunk tavaly kezdte közölni a somogy-zalai lelkész alkotók pályáját bemutató sorozatot, amely Jáni János hamarosan megjelenő antológiájából közöl részleteket. Eddig Kutas Kálmán, Jakus Imre, Sárkány András Tibor, Sümei István, Sántha Károly pályáját ismerhettük meg. Ezekkel az írásokkal emléket igyekeztünk állítani az egykori lelkész költőknek. Szerzőnk azonban nem csupán a múlt, hanem a jelen alkotóiról is írt, ezért a sorozat két következő közleménye kortárs szerzőkkel foglalkozik. Elsőként Fabiny Tamással.**

Kettős elhivatottsággal VI.

Válogatás somogy-zalai evangélikus lelkészek irodalmi munkáiból

THESAURUS

Rovatgazda: Kovács Eleonóra

Budapesten végezte. A budapesti Veres Pálné Gimnáziumban tett érettségi vizsgát. Lelkeszi oklevelét az Evangélikus Teológiai Akadémián szerezte. *D. Káldy Zoltán* avatta lelkésszé 1982-ben.

Posztgraduális tanulmányokat folytatott Erlangenben (1984–1985, 1993–1994, 1997–1998), valamint Chicagóban (1985–1986). Teológiai doktori fokozatot Erlangenben szerzett 1998-ban. Habilitációs dolgozatát 2005-ben védte meg a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen.

Ellentmondásokkal teli időszakban kezdte pályáját. Az egyház lelkészhiánnyal küzdött. A klasszikus falusi gyülekezetek lélekszáma csökkent, a városi közösségeket még nem „találta meg” a falvakból elköltözött fiatalok zöme. Falun üresedő templomok, a kisebb városokban pedig imaházakban tartott istentiszteletek jellemezték a kort.

Első szolgálati éveit a Somogy-Zalai Egyházmegyéhez kötik. A Balaton

déli partjával érintkező Külső-Somogy keleti csücskében három gyülekezet és a hozzájuk tartozó szóróványhelyek evangélikusainak gondozására kapott megbízást püspöktől 1982 szeptemberében. Más kihívást jelentett a fiatal segédlelkész számára a 18. század első felében alakult, német eredetű kötcsei, mást a két-száz évvel fiatalabb síófoki anyaegyház és megint mást a hajdani missziói központ, Balatonszárszó fi-liaként való vezetése. Szolgálat gyümölcseként – beleértve a külföldi távollétében őt helyettesítő *Szabó Vilmos* és felesége, *Piri Zsuzsanna*, valamint *Józsa Márton* munkálkodását is – felpezsdült a gyülekezeti élet.

Síófoki kötődésének és Józsa Márton templomépítő lelkész iránti tiszteletének a *...hogyan néki szent házat építs...* című könyvével (1990), a *Kötcse monográfiája* című gyűjteményben (1996) megjelent gyülekeztörténeti munkájával – *A kötcsei evangélikus gyülekezet története 1730–1993* – adta tanújelét.

Somogyból Budapestre, a kőbányai egyházközösségbe került, ahol néhány hónap után a gyülekezet lelkészének választotta. Parókusi szolgálata (1987–2000) tizenhárom évet ölel fel.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékén már 1989-ben óraadó volt, majd tanársegédként, adjunktusként, docensként, végül tanszékvezető egyetemi tanárként dolgozott főállásban.

A köztársasági elnök 2005-ben nevezte ki egyetemi tanárnak. Közben hitoktatóként tanított az újraalakult fásori gimnáziumban is.

Az Északi Evangélikus Egyházkerület 2005 novemberében püspökévé választotta. Hivatalába *Ittész János* elnök-püspök iktatta be 2006 tavaszán a miskolci evangélikus templomban, amelyben korábban édesap-

ja is szolgált. 2010 júliusától újabb tisztséget is betölt: a stuttgarti nagygyűlésen a Lutheránus Világszövetség Közép- és Kelet-Európaért felelős alelnökének választották. Több egyházi és egyházak közötti bizottság tisztségviselője.

Otthonos az elektronikus és az írott sajtóban egyaránt. A Duna Televízió külső munkatársaként szerkesztett vallási műsorokat 1996 és 2006 között, és azóta is több egyházi tárgyú műsor vezetője vagy résztvevője a közszolgálati televízióban és a Magyar Rádióban. A Duna Tv-ben – 2012-től – moderátora a *Világ-Nézet* sorozat *Püspökkönyv* című havi műsorának.

***

• Nyomatásban megjelent írásai: *Nézz föl!* (1988, *Tekusné Szabó Izával* közösen); *...hogyan néki szent házat építs...* – *Józsa Márton és a síófoki templom* (1990); *Sem magasság, sem mélység...* – *Keken András életregénye* (1992); *Erzählte Dramen* (2000); *Ajtóresnyi zsoldár* (2001); *Keresztfogantatás nélkül* (2013).

• Szerkesztőként vagy társszerkesztőként végzett munkái: *Csepp a tengerben – Evangélikus elbeszélők* (1988); *Tanítványok – Tanítványai közöttik a 85 éves Pröhle Károly professzort, aki – velünk együtt – maga is tanítvány* (1996); *Kötcse monográfiája – A kötcsei evangélikus gyülekezet története 1730–1993* (1996); *Nem voltam egyedül I–II. – Beszélgetések az evangélikus közelműltről* (1999); *Isten embere – Túróczy Zoltán evangélikus püspök* (2002); *Hetvenöt korinthusi szó – A 75 éves Cserhádi Sándor professzor köszöntése* (2005).

• Különböző írásait (cikkeit, tanulmányait, igehirdetéseit) 1978 óta közli az *Evangélikus Élet*, a *Diakonia*, a *Credo*, a *Confessio*, a *Protestáns Szemle*, az *Erős Vár*, az *Útitárs*, a *Theológiai Szemle*, a *ProPer – Protestáns Társadalomtudományi Periodika*, de különféle gyülekezeti hírlevelekben is olvashatók. Több munkája jelent meg a *Gyülekezetpedagógiai Füzetekben*, a *Visszhang*, a *Hullámhossz* című kötetekben, valamint angol, német, szlovák és orosz nyelvű vallási kiadványokban.

• A Duna Televízió több ismeretterjesztő és dokumentumfilmjét sugározta. Filmet készített például a reformációról, *Lutherről*, *Melanchthonról*, *Bóra Katalinról*, *Albert Schweitzerről*, *Dietrich Bonhoefferrel*, *Ordass Lajosról*, *Túróczy Zoltánról*, *Böröcz Sándorról*, *Csepregi Béláról*, a johannita lovagrendről, az Egyházak Világtanácsáról s a roma közösségek és az egyházak kapcsolatáról is.

Alkotói munkájának elismerését több díj tanúsítja. Kiemelendő a *Roma közösségek és az egyházak* című filmje, amelyért 1999-ben az ismeretterjesztő film kategóriában Kamera Hungária díjat kapott.

■ DR. JÁNI JÁNOS

Fabiny Tamás Ajtóresnyi zsoldár című kötetében a hagyományos formákkal némileg szakítva közli gondolatait. Az alábbi írás ebből a könyvből való.

1. zsoldár

Boldog ember az, aki nem válik zsarnokok talpnyalójává, aki nem vesz részt korrupcióban és panamában, aki nem kohol koncepciókat, hanem az Úrhoz menekül, egyedül tőle vár segítséget. Olyan lesz, mint a folyóvíz mellé ültetett fa, amely idejében megtermi gyümölcsét, és nem hervad el lombja. Nem így járnak a bűnösök: a kistűlű spiclik és a hivatásos besúgók, a gerinctelenek és a köpönyegforgatók: ők olyanná lesznek, mint a polyva, amelyet szétszór a szél. Mert ismeri az Úr az egyenes ember útját, a kétszínű ember útja pedig semmibe vész.

► **Az angolok által csak Downing Street 10.-ként emlegetett londoni rezidenciáján David Cameron brit miniszterelnök a nagyhét elején fogadást adott. Megnyilatkozásával ez alkalommal is sokakat meglepett. Személyes és egyben kritikus hangvételű beszédét videóra is rögzítették, majd „húsvéti üzenetként” közzétették.**

Az Egyesült Királyság kormányfőjének szavaiból nem hiányzott a társadalomkritika és a Biblia történelemformáló szerepének értékelése sem. Elsősorban azokat az államokat bírálta, amelyekben a keresztyéneket üldözik. „Ma az a helyzet, hogy hitünk a leginkább üldözött vallás” – mondta. A Konzervatív Pártot is vezető politikus azt is világossá tette, hogy a vallás szabadságából mindenkinek, más vallások híveinek is egyenlő mértékben kell részesülniük. Nagy-Britanniának nemzetközileg még többet kell tennie ebben a tekintetben.

A fogadáson jelen volt *William Hague* külügyminiszter és *Sayeeda Warsi* bárónő, vallás- és településszervezési miniszterhelyettes, s mindketten

»BÜSZKE VAGYOK ARRÁ, HOGY KERESZTYÉN VAGYOK...«

Fogadás a Downing Streeten

osztották a miniszterelnök abbéli véleményét, hogy a vallási természetű üldözés ellen a lehető leghatározottabban fel kell lépni.

Személyes hangon a keresztyén hitről és hitéletről
A brit kormányfő személyes hangon szólt arról, hogy büszke keresztyén hitére s arra, hogy gyermekei egyházi iskolába járnak. Ő maga pedig amikor csak teheti, minden második héten részt vesz a Szent Mária anglikán katedrális reggeli áhítatán. Ezek jelentik számára a legbékésebb pillanatokot, és bizonyos lelki vezetést, tájékozódást is nyújtanak. Úgy látja, hogy a brit társadalomban a hit szerepét újra kell gondolni, és meg kell erősíteni. „Büszke vagyok arra, hogy keresztyén ország vagyunk, és nem szabad röstellnünk ezt ki is mondani” – tette hozzá.

Húsvét jelentőségéről David Cameron elmondta: ez a legjelentősebb dátum a keresztyén naptárban, nemcsak Angliában, hanem szerte a vilá-

gon. Az elmúlt hónapban a miniszterelnök Jeruzsálemben és Betlehemben járt, s nagy hatással volt rá, hogy ott lehetett, ahol Jézus született, élt és meghalt. „Ezek jelentős helyek, ahol a történelmünk kezdődött” – alapította meg.

A hit szerepe az ország állapotának javításában

A keresztyénség a szívet, a felebaráti szeretetet jelenti, amelynek Angliában kiváltképpen jó gyümölcsei teremtek, legutóbb például a börtönpasztorációban. De a keresztyén szolidaritás megmutatkozott az elmúlt hónapok tomboló viharai során is. A Somersettől Surreyig, Oxfordtól Devonig tomboló áradásokban a gyülekezetek kinyitották a templomokat az otthonaikat elhagyni kényszerültek előtt. A lelkészek közül sokan csónakokkal járták a vidéket, „árvízi hajósokká” változtak, hogy mentsék a menhetőket, s őrizzék az áradás elől elmenekülteket javait.

Ám Cameron miniszterelnök nem hallgatta el kritikáját sem a bürokrácia vadhajtásait illetően, amelyek nemcsak a politikát és a közigazgatást, de az egyházakat is kezdik ellepni. Éppen ezért az intézményeknek is több evangéliumra lenne szükségük. „Több hit kell ahhoz, hogy eljussunk az emberekhez, és javítsunk életükön. Hit kell ahhoz, hogy az ország lelki, fizikai és erkölcsi állapotain is javíthassunk” – magyarázta.

Ami nekünk a Károli-Biblia, az a briteknek a King James

Korábban az Egyesült Királyság miniszterelnöke nyíltan szólt arról, hogy a jó négy száz éve készült King James-féle Biblia (*hasonlóan a mi Károli-fordításunkhoz – B. L.*) nemzetformáló erővé vált a szigetország életében. A politikai fejlődést és a demokrácia megalapozását is jelentős mértékben segítette. Hiszen a Biblia sugallta azt a nézetet, hogy Isten teremtményeként minden ember egyenlő, és

azonos emberi méltósága van. A modern államélet megeremtetésében is nagy segítségükre volt a briteknek a Szentírás a szociális és demokratikus gondolkodás ösztönzésével.

Cameron szerint a britek jellegzetes tulajdonságainak – így a felelősségtudatnak, a szorgalomnak, a puritánságnak, a gondoskodásnak és szeretetnek – a meggyökeresedésében is a Bibliáé a főszerep. Veszélyesnek látja ugyanakkor a semleges vagy közömbös magatartást, mert ez az ország morális meggyengüléséhez vezethet.

A politikának soha nem szabad kijátszania a vallási kártyát – figyelmeztetett Cameron. „Egyetlen pártnak sincs forró drótya az Úristenhez” – ezt szükséges mindig mindenkinek szem előtt tartania. De az is igaz, hogy senkinek sincs joga a hit jelentőségét kétségbe vonni vagy tagadni.

Húsvétra előretételek beszédében és videóüzenetében a szigetország első számú politikai vezetője annak a meggyőződésének is hangot adott, hogy az evangélium hirdetése és az evangéliumból táplálkozó lelkésülés képes lesz arra, hogy az egész világot – beleértve Angliát – élhetőbb helyé formálja.

■ DR. BÉKEFI LAJOS

HIRDETÉSEK

Női hétvége Révfülöpnön

Egyházunk női missziója *női hétvégét* rendez Révfülöpnön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban május 15–18. között *Teremts békét!* címmel. A jelentkezéseket május 1-jéig kérjük eljuttatni a Női Missziói Szolgálat címére: 1085 Budapest, Üllői út 24. Érdeklődni a 20/824-2791-es mobilszámon, illetve a marta.pinter@lutheran.hu e-mail címen lehet.

Felhívás az EHE doktori képzésére való jelentkezésre

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) Doktori Iskolája felvételt hirdet a 2014/2015-ös tanévtől kezdődően PhD-képzésre. A kitöltött, aláírt jelentkezési lapot mellékleteivel együtt az EHE titkárságára (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.) kell eljuttatni április 30-ig. További információért forduljon az EHE titkárságához (e-mail: teologia@lutheran.hu, telefon: 1/469-1050), vagy látogassa meg a doktori iskola honlapját: goo.gl/4SvRg8

A szabályzatok megtekinthetők a következő címen: goo.gl/duUJFA

Épületenergetikai korszerűsítés az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem több mint 190 millió forintot nyert az Új Széchenyi terv Környezet és energia operatív programjában (KE-OP). A támogatás lehetővé teszi az Evangélikus Hittudományi Egyetem fűtés- és használatimelegvíz-rendszerének korszerűsítését, napkollektoros rendszer kialakítását, napelemek felszerelését, az épületek utólagos külső hőszigetelését.

Az épületek energetikai tényezői már nem megfelelők, fűtés- és használatimelegvíz-rendszerük nem tesz eleget a kor elvárásainak, nyílászárói és fényforrásai mára elavultak.

A projekt keretében napelemes rendszert építenek ki, a fűtés- és használatimelegvíz-rendszert teljesen felújítják, napkollektorokkal segítve működésüket. Sor kerül a homlokzat utólagos külső hőszigetelésére, valamint a nyílászárók cseréjére is. A régi világítótesteket új, energiatakarékos darabokra cserélik.

A projekt elsődleges célcsoportja az Evangélikus Hittudományi Egyetem dolgozói és valamennyi diákja. A projekt környezeti hatásterülete azonban nemcsak az érintett ingatlanra terjed ki, hanem az elérni kívánt indikátorértékekkel közvetve az egész ország energiaellátásának biztonságát és versenyképességét javítja, a környezeti állapot megőrzését érdekében szolgálja.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Evangélikus Hittudományi Egyetem, 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3. teologia@lutheran.hu
teol.lutheran.hu • ujszecsenyiterv.gov.hu

Világító ásványok és balatoni inga

A Magyar Földtani és Geofizikai Intézet múzeumai

Kopernikusz óta tudjuk, hogy kozmikus környezetünk Nap középpontú, de gondolkodásunk azóta is (változatlanul) emberi, földi, geocentrikus. A csillagok távoli világával kontrasztban (sokaknál persze összhangban) a teremtett világ szépségeit itt leljük meg. A geológia és geofizika eredményeinek

mutatja be. A *Múltunkról – A magyar geológia történetéből* a tudományág hazai fejlődésével és kiemelkedő tudósával ismerteti meg a látogatókat. A *Szépség és érték – Ásványok, ércek Magyarországról*, valamint a *Világító ásványok – A Cherepy-gyűjtemény* az átadott ismeretanyag mellett a lát-

akadémiai elnök, vallás- és közoktatásiügyi miniszter, báró Eötvös Loránd hagyatékát és műszereit bemutató tárlat adja. A gazdag emléktárgy használati és berendezési tárgyakat, iratokat, leveleket tartalmaz, korhű formában kiállítva. A műszerek sorában ott találjuk az első Eötvös-ingát, a horizontális variométert 1890-ből,

mely a nehézségi erő irányának változása mellett nagyságának horizontális irányú változását is mérte, és amellyel az első terepi mérés rá egy évre a Celldömölk melletti Ság-hegyen végeztek. Ennek továbbfejlesztett változatát 1898-ból, az úgynevezett balatoni ingát, mely már ergonomiai szempontból egybeépített leolvasóberendezéssel készült. Eötvös 1901-ben és 1903-ban ezzel mért a Balaton jegén, és 1900-ban díjat nyert a párizsi világkiállításon.

A kiállítási anyag másik két nagy tematikus egységét az Eötvös-inga utáni korszak geofizikai kutatóeszközökének műszaki gyűjteménye, valamint a geofizikai intézet és a hazai geofizikai kutatások

második világháború utáni tevékenységének bemutatása jelenti.

A múzeumok látogatása kapcsán a nyitva tartásuk okozhatja a legnagyobb problémát. Sajnálatos módon mindkettő csak munkanapokon tekinthető meg, de egy iskolai szünet, egy pihenésre szánt pár napos szabadság lehetővé teheti mindenki számára felkeresésüket. A földtani kiállítás (1143 Budapest, Stefánia út 14.) legalább egy héttel korábbi előzetes bejelentkezés után, az Eötvös Loránd-emlékgyűjtemény (1145 Budapest, Columbus u. 17–23.) hétfőn, szerdán és pénteken 10–16 óra között látogatható.

■ REZSABEK NÁNDOR

A SZERZŐ FELVÉTELE

mindennapi nyelvre fordítása, az átlag-érdeklődő szintjén történő bemutatása többek között a témával foglalkozó múzeumok feladata. Az alábbiakban a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet földtani kiállítását és Eötvös Loránd-emlékgyűjteményét mutatom be.

A földtani kiállítás országos szinten a legnagyobb tételszámú geológiai gyűjtemény. Létrehozását a Magyar Állami Földtani Intézet felállításával egyetemben Ferenc József rendelte el 1869-ben. A kiállítási anyag öt nagyobb tematikus egységre bomlik. A *450 millió év emlékei – Magyarországról* hazánk és a Kárpát-medence területén található földtörténeti emlékeket

vány szempontjából is rabul ejtő. A *Tasnádi Kubacska András-emlékkiállítás* főszereplője a hazai földtudományok (és őslénytan) kiemelkedő személyisége (1902–1977), akiről tudnunk kell, evangélikusként keresztelték, és édesapja a fásori gimnáziumban tanított természetrajzot.

A földtani kiállítás kapcsán nem lehet megfeledezni az épületről és az építészről sem. A földtani és geofizikai intézet Stefánia úti palotája a szecesszió egyik legszebb hazai alkotása, tervezője, *Lechner Ödön* a stílusirányzat talán legtermékenyebb alkotója volt.

Az Eötvös Loránd-emlékgyűjtemény gerincét a jeles fizikus, tanár,

Istentiszteleti rend • 2014. április 27.

Húsvét ünnepe után 1. vasárnap (Quasi modo geniti). Liturgikus szín: fehér.
Lekció: Jn 20,19–29(30–31); 1Jn 5,4–10a. Textus: Ez 37,1–14. Énekek: 214., 388.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Bölcskei Gusztáv református püspök; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv., konfirmáció) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; du. 6. (orgonazenés áhítat) Gáncs Péter; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.); de. 11. (úrv.) Wolfram Hoffmann; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás, liturgus; **Muntag, Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) Schulek Máttyás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Kovács Viktor; **XI., Egyetemi és főiskolai gyülekezet, Magyar tudósok krt. 3.** du. 6. (taizéi ima) Szántó Enikő; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Christian Samraj indiai tamil lelkész; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsavölgy u. 46.** de. fél 11. (úrv., konfirmáció) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Bátorovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Johansson Kristiina; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kosuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máttyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2. (úrv.).

Összeállította: BALLA MÁRIA

HIRDETÉS

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Vége a Windows XP-nek

Április második hetének keddeje volt az utolsó nap, amikor a *Microsoft* még támogatta *Windows* nevű operációs rendszerének XP jelű változatát. Április 8-a után azonban magukra maradnak azok, akik a tizenkét éves konstrukcióról még nem váltottak új operációs rendszerre.

Ez persze nem jelenti azt, hogy a számítógép ne működjön továbbra is a megszokott módon, mindössze az azal kell számolnunk, hogy a *Windows XP*-hez nem készül több módosítás, így a hibásan működő részek vagy a felfedezett sebezhetőségek már nem lesznek javítva, illetve a felhasználói programok újabb verziói egy idő után már nem fognak futni rajta.

A helyzet megérett tehát a továbblépésre, ugyanakkor aki ma is *Windows XP*-t futtat a gépén, az valószínűleg nem a legújabb hardverelemekből összerakott számítógépet birtokol, így neki nem jelent valós opciót, hogy a sokkal memória- és tárhelyigényesebb *Windows 8.1*-re frissítse a gépét.

Mi lehet a megoldás?

Kiváló alternatívát jelenthet a koros számítógépek újraélesztésére, ha egy újabb verziójú *Windows* helyett valamelyik népszerű Linux-disztribúciót tesszük a gépre. Több oka is van ennek. Az első, hogy egyre kevésbé az operációs rendszer határozza meg, hogy miként is használjuk a számítógépet.

A legtöbb böngészőt, szövegszerkesztőt és táblázatkezelőt használunk, ezek mellett csevegőprogramot és egyszerűbb alkalmazásokat, mint mondjuk a számológép vagy a jegyzet-tömb. A böngészők közül a *Firefox*, a *Chrome* és az *Opera* ugyanúgy elér-

hető *Linux* alatt is, és gyakorlatilag ezek esetében nincsen érezhető különbség, használjuk akár *Windowst* futtatva, akár linuxos számítógépen. Az irodai programok közül a *LibreOffice* vagy az *OpenOffice.org* linuxos változata szintén teljesen ugyanúgy használható, mint *Windowson*.

Optimális esetben szinte észre sem lehetne venni a váltást, de persze a valóságban ez azért nem ilyen egyszerű. Azt mindenféleképpen meg kell tanulni, hogy egy *Unix* alapú operációs rendszer fájlstruktúrája más, és inentől a dokumentumainkat nem a *\Documents and Settings\felhasználónév* mappában, hanem a */home/felhasználónév* helyen kell keresnünk.

Egy másik ok a váltásra, hogy a linuxos rendszerek rendkívül megbízhatóak, és nemigen lehet rajtuk vírusokkal találkozni. A disztribúciókhoz pedig folyamatosan elérhetők hibajavítások, így a sebezhetőségek kihasználásának lehetősége is gyorsan megszüntethető.

Nem mindegy persze, hogy melyik *Linuxra* esik a választásunk. A legnépszerűbbek – *Ubuntu*, *Linux Mint*, *Mageia*, *Fedora* – mind szépen össze-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

állított rendszerek, de ugyanúgy igénylik az új számítógépet, mint a legújabb *Windows*. Ezek a disztribúciók szintén a minél jobb felhasználói élményre törekednek, ennek az ára azonban a komoly hardverteljesítmény.

Létezik ugyanakkor az *Ubuntu* egyik *Lubuntu* nevű változata, amelyik ideális megoldásnak tűnik. Most áprilisban jelent meg belőle a 14.04-es verzió (az *Ubuntu* és különféle variációi fél évente jelennek meg, a sorszám az évből és a hónapból tevődik össze), és mivel ez hosszú távú (LTS) kiadás lesz, 2017-ig járnak hozzá a hibajavítások. A *Lubuntu* a szép, bár kétségkívül nagyon egyszerű *LXDE* felületet futtatja, amely megjelenésében viszont hasonlít is a *Windows XP* tálcsás megoldására, sőt a megfelelő témával teljesen arra a fazonra is igazíthatjuk. Az *LXDE* nagy előnye, hogy kevés memóriát igényel, emellett gyors is, így ideális a régi gépek számára.

Bár egy tapasztalt felhasználónak a *Lubuntu* telepítése valószínűleg nem okoz gondot, érdemes egy *Linuxban* járatos ismerős segítségét igénybe venni, főleg mivel nagy valószínűséggel átmenetileg valamennyi adatot le is kell menteni a gépről. (Viszont aki eddig is külön partícióban tartotta a saját adatait, annak nem kell szembenéznie ezzel a problémával.) Aki mégis rászánja magát a *Lubuntu* telepítésre, naprakész és friss rendszer tulajdonosa lesz, és a számítógépe biztonság felől nyugodtan alhat.

■ N. B.

EVÉL&LEVÉL&LEVÉL

Az én tanítóm

Az *EvÉlet* február 16-i számában olvastam *Az én tanítóm* című írást. *Szenczi László* cikkének hatására visszaemlékeztem az én egykori kedves tanítómra, aki szintén ilyen önfeláldozó ember volt. Sokat tudnék írni róla, de rövid leszek.

A Nógrád megyei Vanyarchoz tartozó Nagyuzsapusztáról jártam ötöd-, hatodmagammal a tőlünk három kilométerre fekvő erdőkerüti elemi iskolába. *Clementis György* tanító úrban őszintén, mélyen hívő embert ismertem meg. Nagy tekintélye volt előttünk. Szerettük, tiszteltük őt. Imádsággal kezdtük a tanítást mindennap. Ez is nagy hatással volt minden gyerekre.

A tanító úr őszintén szerette a tanítványait. Többször előfordult, hogy amíg tartott a tanítás, nagy hó esett le odakint. Ilyenkor az elsős, másodikos kisgyerekeket úgy bocsátotta haza, hogy utat törve előttünk ment a nagy hóban mindaddig, míg összetalálkoztunk az időközben otthonról elindult szülővel. Ezután már nyugodtan hazaindult ő is.

Ha valamelyikünk hosszabb időre megbetegedett, a tanító úr rendszeresen látogatta. Osztálytársakat is vitt magával, és a kis beteg ágyánál tartotta meg a különórát, hogy az le ne maradjon a tanulásban.

Kedves, mély hitű, hiteles életű tanítónk a helybéli evangélikus gyülekezet papja és kántora is volt, mivel az acsai lelkész havonta egyszer szolgált Erdőkerületen. Példaadásra nyomán indultunk el három társammal együtt a szolgálat útján: *Pavkó Erzsébet*, *Proksza Zsuzsanna*, *Szvetlik Mária* és én diakonisszák lettünk.

Szeretett gyülekezet *Túrmezei Erzsébet* költőnő, Fébé diakonissza testvért kérte meg, hogy *Clementis* tanító úr harmincéves szolgálatáról versben emlékezzen meg. Ezt szeretném közreadni, hogy a még élő gyülekezeti tagok és volt tanítványai emlékezzünk rá.

TORNOS MÁRIA diakonissza testvér, egy volt tanítvány

Túrmezei Erzsébet: Clementis György harmincéves jubileumára

Szürke hétköznap, s mi ünnepelünk.

Szívet, lelket Istenhez emelünk.

Hálát mondunk Néki, dicséretet

éretted, akit közénk vezetett.

Ma 30 éve minékünk adott,

köszönjük ezt a szétesztogatott 30 évet!

Ó, minden szó kevés!

Áldott évek! Áldott emlékezés!

Vetett, ültetett egyre kezded.

Hogy' éledt a kis gyülekezet!

Mennyi gyermekszem sugárzott feléd,

érezve szereteted melegét.

Mert az életed közénk azt hozott:

szerepetet, evangéliumot.

Krisztust magát.

Kicsinyek, öregek, ágyhoz szegezett lázas betegek,

minden szenvedő, minden elhagyott,

a drága kincsből mindenki kapott.

S éveid szolgálatban teltek el.

Erről a 30 évről énekel most szívünk.

Szárnyal fel ég felé az ének, mert a hála Istené.

Ó adott és tartott meg nekünk, Ót illeti dicséretünk.

Néki köszönjük 30 évedet, Néki hitedet, szeretetedet.

Néki munkádat, fáradságodat, érettünk esdő imádságodat.

S Hozzá kiált kis gyülekezetünk: áldjon és tartson meg Tégedet nekünk!

Kegyelme adjon még köztünk Neked

szolgáló, boldog, áldott éveket.

Maradjon Veled! Maradjon velünk!

Alázattal ezért esdekelünk.

(1955. november 18.)

Új felügyelő a Csepeli Evangélikus Egyházközség szolgálatában

Húsvét hétfőjén iktatta be hivatalába a Csepeli Evangélikus Egyházközség lelkésze a gyülekezet új felügyelőjét, *Csengeriné Luzsinszki Anitát*.

Az ünnepi alkalmon a Budai Egyházmegye esperese, *Bence Imre* szolgált igehirdetéssel. Prédikációjában húsvét második ünnepét a mozdulás, az elindulás alkalmának láttatta. Az emmausi tanítványok története, illetve az ézsaiási alapige – „*Mily szépek a hegyeken az örömmondónak lábai...*” (52,7) – egyaránt arra buzdít, hogy a feltámadott Jézus követségében járjunk, szolgáljunk. Hirdessük a jó hírt sok megszorodott, megfáradt, elcsüggedt vagy bűnnel küszködő embertársunknak.

Csengeriné Luzsinszki Anita nyíregyházi. Ottani lelképásztorok, a *Bozorády* család és az evangélikus gimnáziumban töltött tanulóévek erősítették hitében, egyházszeretében. 2003-ban költözött a család Csepelre. Anita – szeretteivel együtt – hamar betagozódott az itteni gyülekezetbe. Időközben férjhez ment, két kisfia született. Kezdetől fogva örömmel segített a gyermek- és ifjúsági munka szervezésében. Férjét a presbitérium tagjainak sorába választotta. Bizalommal és imádságos szeretettel, egyhangú szavazással kapott meghívást a felügyelői szolgálatra. Szerény szavakkal köszönte meg a belé vetett bizalmat: „Szívemből szeretem a gyülekezetet, és erőmhöz mérten igyekszem mindent megtenni annak épülésére – Isten segítségével.”

Urunk áldása, tanácsoló szeretete kísérje az új csepeli felügyelő szolgálatát!
ZÓLYOMI MÁTYÁS lelkész (Csepel)

Nem ismeri el az azonos neműek házasságát a norvég államegyház

Továbbra sem köthetnek templomi esküvőt a meleg párok a norvég evangélikus államegyház szinódusának döntése szerint, habár a püspökök többsége támogatta volna a lehetőséget.

A Kristiansandben ülésező, száztizennyhat tagú norvég evangélikus szinódus résztvevői közül ötvenegyen szavaztak a meleg párok templomi esküvői szertartása mellett, és hatvanegyen ellene – írja a *pravoslavie.ru*. Ötvenegyen szavaztak úgy, hogy a lelkészek megáldhatják a már civil házasságot kötött meleg párokat.

A kérdés 2013 októberében került napirendre a norvég lutheránus államegyházban, amikor is a tizenkettőtől nyolc püspök kijelentette, hogy részükről engedélyeznék a meleg párok templomi esküvőjét.

Az ellenzők egyik vezére, a more-i püspök, *Ingeborg Midtomme* elégedett a döntéssel, ám a norvég megszövetség vezetője, *Bord Nulund* csalódottságának adott hangot. Ugyanakkor hozzátette: pár éve még esély sem lett volna rá, hogy ennyien támogassák a melegkapcsolatok megáldá-

sának lehetőségét, tehát a jövőben még a mostani döntés is változhat – reménykedik Nulund.

A norvég törvényhozás 1993-ban tette lehetővé az azonos nemű párok élettársi kapcsolatát, 2009-ben pedig az állami házasságot is lehetővé tették számukra, az örökbeadás lehetőségével együtt.

A közelmúltban egyébként Ausztrália és India vezette be a semleges nemet.

► Forrás:

keresztény.mandiner.hu

HIRDETÉSEK

Meghívó Szárszó jubileumára

A Balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon idén ünnepli felújításának és az új intézmény indulásának 10. évfordulóját. Ennek alkalmából hálaadó napot tartunk május 10-én, szombaton 10 órától, melyre szeretettel és tisztelettel meghívjuk Önt és kedves családját.

Program • 10.00: ünnepi istentisztelet • 12.00: ebéd (előzetes regisztráció szükséges) • 13.30: vízisport-verseny • 15.00: ünnepi gálaműsor – *Korál-sziget* együttes, *Shamrock* együttes (ír népzene), *Menyét* zenekar (moldvai népzene), *Nagy János* dzsesszongorista, *Borkút* táncegyüttes és még sokan mások • 18.00: vacsora (előzetes regisztráció szükséges).

A gyermekeket egész nap kézműves-foglalkozás várja. Rossz idő esetén se maradjon senki otthon, lesz egy nagy sátrunk, amelybe mindannyian beférünk!

Tisztelettel kérjük, hogy ha az ebéden (malacsütés, csirkesütés lesz) és/vagy vacsorán (kenyérlángos) is szeretnének részt venni, azt jelezzék legkésőbb május 1-jéig a következő e-mail címen: szarszo.recepcio@lutheran.hu. Telefonos elérhetőségünk: 06-20/824-6389. Az étkezést természetesen térítésmentesen biztosítjuk vendégeinknek a hálaadó napon.

Köszönet a felajánlásért

A Balatonboglári Evangélikus Templom Alapítvány kuratóriuma megköszöni mindazok támogatását, akik 2011. és 2012. évi adójuk 1%-át alapítványunknak ajánlották fel. A 2011. évi felajánlásból befolyt 56 736 Ft-ot és a 2012. évi felajánlásból kapott 78 323 Ft-ot balatonboglári templomunk ablakainak csiszolására és festésére használtuk fel.

MADARÁSZ ISTVÁNNÉ,
a kuratórium elnöke

(Balatonboglári Evangélikus Templom Alapítvány,
8636 Balatonboglár, Rózsa u. 6.)

Iowai evangélikus kórus koncertje Rákospalotán

Szeretettel meghívjuk az iowai Wartburg College evangélikus főiskola nemzetközi hírű kórusának komolyzenei koncertjére. Igei köszöntőt mond *Györi Gábor* esperes.

Időpont: április 29., kedd, 18 óra. Helyszín: Rákospalotai Evangélikus Egyházközség nagytemploma (1152 Budapest, Régi Főti út 73.).

Köszönetnyilvánítás

A gyenesdiási Kapernaum gondozottai és munkatársai köszönetüket fejezik ki a *Laborczi család* tagjai és mindenki felé, akik *Laborczi Zoltánné Pröhle Margit* néni szándéka szerint a koszorúmegváltásra szánt támogatásukat a Kapernaum részére eljuttatták. Isten áldását és jó egészséget kívánunk mindenkinek, és egyben hálát adunk azért a szeretetért, mellyel Margit néni közöttünk élt.

TENCZ KÁROLY
(Kapernaum,
Gyenesdiás)

HÍREK, HIRDETÉSEK

GYÁSZHÍR

Dr. Luthár Jenő aranydiplomás ügyvéd, a Magyarországi Evangélikus Egyház nyugalmazott jogtanácsosa, a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség presbitere március 30-án, 85 éves korában visszatért Teremtőjéhez. Hamvasztás utáni temetése április 22-én volt a Farkasréti temetőben. A gyászoló család hálásan köszöni a részvétnyilvánításokat. „*Tudom, hogy az én Megváltóm él, és utoljára az én porom felett megáll.*” (Jób 19,25)

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranycsoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékek gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

Meghívó Márai-estre

A Keresztény Értelmiségi Fórum következő alkalmán a budahegyvidéki evangélikus templomban (Bp. XII. ker., Kék Golyó u. 17.) április 28-án, 18.30-kor *Egy polgár vallomása – Márai-est* címmel *Udvaros Béla* színházi rendező, művészeti vezető előadása hangzik el.

Evangélikus egyház a rendszerváltás idején

Ifj. Zászkaliczky Pál tart előadást *Evangélikus egyház a rendszerváltás idején* címmel április 29-én, kedden 18 órakor a Budavári Evangélikus Egyházközségben (1014 Budapest, Táncsics M. u. 28.).

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból április 27-étől május 4-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári evangélikus templomból</i>	7.35 / Duna Tv <i>Az iszlám Európában</i> (európai dokumentumfilmsorozat)	14.50 / Duna World <i>Rocklexikon – Szörényi Levente</i>	7.35 / Duna Tv <i>Mesélő cégtáblák</i> (magyar dokumentumfilmsorozat)
9.05 / Duna Tv <i>Napok, évek, évszázadok</i> Tökécski László műsora	9.45 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i>	15.00 / Duna Tv <i>Múzeumtúra – francia módra</i> (francia ismeretterjesztő sorozat)	10.00 / Duna Tv <i>A nap vendége</i> Melocco Miklós szobrász
9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> (egyházzenei magazin)	10.10 / Duna Tv <i>Isten kezében</i>	20.00 / Pax Tv <i>Kút (élő interaktív műsor)</i> Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész	13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebe medd bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház főlórája
19.30 / Duna World <i>...és még egymillió lépés</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat)	10.15 / M1 <i>Család-barát</i> (magazinműsor)	20.00 / Corvinus Rádió <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (corvinusradio.hu)	20.00 / Duna World <i>Hogy volt?!</i> Lukács Sándor felvételeiből
Göcsejben	18.05 / M2 <i>Magyar népmesék</i> (magyar rajzfilmsorozat)	21.00 / Duna World <i>A rejtélyes XX. század</i> Kun Miklós történész műsora	20.20 / M1 <i>Szabadság tér '89</i> (történelmi magazinműsor)
21.15 / Duna Tv <i>Karol – Az ember, aki pápa lett</i> (lengyel–olasz tévéfilm, 2005) (93')	19.00 / Bartók rádió <i>Fischer Annie 100</i>	21.00 / Duna World <i>Magyar szépség</i> (magyar játékfilm, 2002) (112')	22.05 / Duna World <i>A magyar dzsessz ünnepe 2011</i> A Django Free hangversenye
23.25 / M1 <i>Mozart: A varázsjúvola (opera)</i> A felújított Zeneakadémia kisterméből	21.55 / Duna Tv <i>Inkognitó</i> (magyar dokumentumfilm)	2.10 / Tv2 <i>Magyar szépség</i> (magyar játékfilm, 2002) (112')	22.35 / M3 <i>Keresztelő</i> (magyar játékfilm, 1967) (83')
23.15 / M1 <i>Mozart: A varázsjúvola (opera)</i> A felújított Zeneakadémia kisterméből	23.15 / M1 <i>Aranymetszés</i> (kulturális magazin)		
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
5.20 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i>	11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvar) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (agnusradio.ro)	7.40 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i>	9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári evangélikus templomból</i>
12.35 / M3 <i>A Honvéd Együttes zenekarának műsorából</i>	14.40 / Duna World <i>Öt kontinens (magazinműsor)</i>	8.10 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> Szerzetesek szökése	10.25 / Duna Tv <i>Lyukasóra (irodalmi műsor)</i>
14.30 / Bartók rádió <i>Népzene – újrakombolva</i>	16.20 / Duna World <i>Kérdések a Bibliában</i>	10.00 / Kossuth rádió <i>Szombat délelőtt (magazin)</i>	13.30 / Magyar Katolikus Rádió <i>„Valaki ír a kezdedel...”</i> Anyák napi versösszeállítás
17.05 / Duna World <i>Egri csillagok</i> (magyar történelmi kalandfilm, 1968) 1. rész	22.20 / Duna Tv <i>Kultikon (kulturális magazin)</i>	13.00 / Pax Tv <i>Cigányok fehérben</i> (dokumentumfilm)	14.05 / Lánchíd Rádió (Budapest) <i>Hítvilág (vallási magazinműsor)</i>
20.45 / M2 <i>Jamie 15 perces kajái</i> (gasztronómiai műsor)	22.40 / Duna Tv <i>Az öreg halász és a tenger</i> (amerikai filmdráma, 1958) (83')	18.50 / Bartók rádió <i>Szabadi Vilmos hegedűl, Gulyás Márta zongorázik, közreműködik Tytus Miecznikowski (gordonka)</i>	15.45 / Duna Tv <i>Szerelmes földrajz</i> Nem cserélném föl senkivel... – Korzenszky Richárd
21.20 / M2 <i>1200 mérföld hazáig</i> (ausztrál film, 2002) (94')	23.10 / M1 <i>Egypár barát</i> Zorán lemezbemutató koncertje	21.00 / Pax Tv <i>Gospel Café (zenés műsor)</i>	16.00 / Pax Tv <i>Barangolás Bajorországban</i> (útifilm)
23.10 / Duna Tv <i>MűpArt classic</i> Rossini: Kis ünnepi mise	23.20 / Tv2 <i>Hatalmas szív</i> (angol–amerikai filmdráma, 2007) (100')	21.30 / Magyar Katolikus Rádió <i>Nyelvédesanyánk</i> (anyanyelvi műsor)	21.30 / Pax Tv <i>Újra Afrikában</i> A Bálint házaspár missziós útja
0.05 / Tv2 <i>Elizabeth: Az aranykor</i> (angol–francia–amerikai filmdráma, 2007) (102')		0.45 / Duna Tv <i>Világ-Nézet</i> Kereszt és toll	

■ FARKAS ETELKA

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (április 27.)

Mindenkor örüljétek! 1Thessz 5,16 (Préd 3,22a; Jn 20,19–29; 1Pt 1,3–9; Zsolt 84) Láttál már szomorú virágot? Bús komor falevelet? Csüggedt énekesmadarat az erdőn? Egykedvű felhőt, aggodalmaskodó hegyet? Pál apostol örömré hív, és ezt ezzel indokolja: „...mert ez az Isten akarata Jézus Krisztus által a ti javatokra.” Engeded ma, hogy az Úr a javadat munkálja? Engedj teret az örömnnek!

Hétfő (április 28.)

Hálaadásotok legyen egyre bőségesebb. Kol 2,7 (5Móz 8,12.14; Ézs 42,10–16; 1Jn 1,1–4) Sokan egyáltalán nem tudnak hálát adni. Isten őket is megtaníthatja, de ez a mondat nem nekik szól, hanem azoknak, akik tudnak, szoktak is – de nem elégszer. Azoknak, akiket rá lehet vezetni: még annál is sokkal több áldás van az életükben, mint amennyit eddig is észrevettek, megköszöntek. Kutass fel ma néhányat ezek közül is, hogy hálaadásod a tegnapinál is bőségesebb legyen!

Kedd (április 29.)

Amit tehát ti kezdetűl fogva hallottatok, az maradjon meg bennetek! Ha megmarad bennetek az, amit kezdetűl fogva hallottatok, akkor megmaradtok ti is a Fiúban és az Atyában. 1Jn 2,24 (Józs 22,29; Jób 42,7–13/14–17; 1Jn 1,5–10) Ne hidd, hogy amit eddig kaptál, az kevés. Különösen nem, ha az az „örök élet beszéde” (Jn 6,68), amely megteremtette az eleven kapcsolatot Istennel. Úgy érzed, mára idejét múlta, túlhaladt rajta életed, összekuszálódtak a szálak? Talán fontosabb, mint hinnéd, hogy itt és odaát megmaradj Istemben. Azért ne új boldogségeket keress, hanem arra vigyázz, hogy a birtokodban lévő el ne veszítsd!

Szerda (április 30.)

Adok majd nektek szívem szerint való pásztorokat, akik hozzáértéssel és okosan legettetnek benneteket. Jer 3,15 (1Kor 12,28; 1Pt 1,22–25; 1Jn 2,1–6) Mennyi minden múlik embereken! Hogyan is bízhatja rájuk Isten az ő megváltottait?! Ám egyedül ő tudja, milyenek a „szíve szerint való pásztorok”, s hogy miként kell formálnia őket a hozzáértő, okos legeltetés érdekében. Az övéi iránti féltő szeretet sürgeti őt arra, hogy mindazt megtegye értük, amire szükségük van. Téged kiknek a pásztorául állított Isten?

Csütörtök (május 1.)

Emlékeztessé tette csodáit, kegyelmes és irgalmas az Úr. Zsolt 111,4 (1Kor 11,25; Jn 17,9–19; 1Jn 2,7–11) Az emlékeztessé tett csodák bizonyítékok Isten kegyelmére és irgalmára, vagy a zsoltáríró három – egymással egyenrangú – isteni tulajdonságot látta? Mert nemcsak a kegyelem és irgalom jellemzi őt, hanem többek között az is, hogy csodákat művel, és azokat belevési az emlékeztetünkbe. Tulajdonságai közül pedig hol egyik, hol másik kerül „testközelbe” annak érdekében, hogy egyre személyesebb, egyre meghittebb kapcsolatba kerüljünk vele.

Péntek (május 2.)

Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és eljusson az igazság megismerésére. 1Tim 2,4 (Ez 18,4a; Lk 23,50–56; 1Jn 2,12–17) Az a mondat, amely azzal a három szóval kezdődik, mint ez itt, inkább ösztönös ellenkezést vált ki. Úgy rögzült az emberben, hogy az isteni akarat ellentétben áll az emberivel, ezért teljesíthetetlen elvárásokat ró ránk. De olvassuk csak tovább: semmi elvárás. Inkább tervrajz. Milyen úgy tűnik: az üdvözülés pillanata egyben az igazság megismerésének pillanata is. Amikor már nincs értelme a pilátusi kérdésnek: „Mi az igazság?” Amikor ragyog az út, ragyog az igazság, és ragyog az élet.

Szombat (május 3.)

Tartsátok meg rendelkezéseimet, és teljesítsétek azokat! Én, az Úr, szentellek meg titeket. 3Móz 20,8 (Fil 2,13; Jn 12,44–50; 1Jn 2,18–29) Ha mindig tisztában lennénk az ok-okozat összefüggéseivel, könnyebben igazodnánk el a földi életben. Egyszerűbben hoznánk meg a döntéseinket, és megbánni sem lenne okunk őket. A kiválasztott népnél szóló isteni szavak is felvethetik: melyik következik a másikkól? Megtartom, s azért megszentel az Úr, vagy megszentelt, s így képessé váltam arra, hogy megtartsam? Krisztus kereszthalálában és feltámadásában van a segítő válasz.

Meghívó kerületi közgyűlésre

Az Északi Evangélikus Egyházkerület közgyűlését a 2005. évi IV. tv. 84. § alapján május 9-én, pénteken 14 órai kezdettel a Balassagyarmati Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termében (Balassagyarmat, Kossuth u. 36.) tartjuk. Az ülés várhatóan 18 óráig tart. Erre az ülésre az Északi Egyházkerület Közgyűlésének szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagjait a 2005. évi IV. tv. 84. § (1) bekezdése alapján tisztelettel és szeretettel összehívjuk. Erős vár a mi Istenünk!
DR. FÁBRI GYÖRGY egyházkerületi felügyelő, DR. FABINY TAMÁS püspök

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

FIZESSEN ELŐ
LAPUNKRA!

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu. **Előfizetés:** elfozetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Úllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195. **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.ballal@lutheran.hu). **Főszerkesztő:** T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line:** Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Hafenschner Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Úllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kende K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsoli Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó.** Terjeszti a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletig ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejéig regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

